

سروده‌های لارستانی

امیرحسین خنجی

تنظیم شده برای نشر الکترونیکی

www.irantarikh.com

راهنمای خواندن متن لارستانی

۱) تنوین زیر، که به شکل دو کسره زیر است (-)، برای نشان دادن حرکتی بین کسره و فتحه. مثلاً کلمه «که» (به معنای چه کسی) را با این حرکت نشان داده‌ام تا تفاوت آن با «که» موصول معلوم شود. کلماتی از قبیل «مهر» را نیز با این حرکت نشان داده‌ام.

۲) تنوین ضمه (-) که عبارت از دو ضمه هماغوش است به جای حرکتی بین ضمه و الف. برای نشان دادن حرکت کلماتی از قبیل «تو» (ضمیر دوم شخص مفرد)، «مُو» (من) از این حرکت استفاده کرده‌ام. مثال دیگر این مورد: اَفْتَدَم (دال با این ضمه نشان داده شده است) = افتادم.

۳) حرکت بین ضمه و کسره را با «واو ماقبل مکسور» نشان داده‌ام، یعنی واو را نوشته‌ام و یک کسره بر سر حرف ماقبل آن آورده‌ام. مثال: بَگَو (ب گ) = بگو. مَرَدَو (م ر د) = مرد مورد نظر.

۴) حرف «ه» (ه آخر) را به دو صورت نوشته‌ام: یکی با سکون بر سرش، و دیگری بدون هیچ علامتی. اولی ملفوظ است و دومی غیر ملفوظ. مثلاً کلمه گَه یعنی کوه و رَه یعنی راه را با های مجزوم (ه) نشان داده‌ام تا معلوم شود که این حرف باید تلفظ شود.

۵) حرف «ی» آخر را به دو صورت نوشته‌ام: یکی نقطه‌دار (ی)، برای نشان دادن اینکه باید به صورت یای اشباع شده تلفظ کرد. مثلاً کلمه بی کار.

دیگر بی نقطه (ی) که حرکت کسره را نشان میدهد. مثلاً کلمه اِسِنِی (ا س ا) = برای، را با یای بی نقطه نوشته‌ام (همزه ماقبل «ی» مکسور است و «ی» در تلفظ حذف میشود). مثالهای دیگر: بَگَدَرِی (ب گ ز ر) = بگذرد. گَتَنائی (گ ت ا) = دارد میگوید.

۶) «ئی» (همزه و «ی» بی نقطه) ضمیر سوم شخص مفرد است که در آخر فعل می‌آید، و در اصل «است» بوده که «س» و «ت» در آن از تلفظ افتاده است. مثال: **اَشِ کَرْدِئِی** (اَشِ کَرْدِ) = کرده است. **بُدِئِی** (بُدِ) = بوده است.

۷) کلماتی که به دو حرف ساکن ختم میشوند هر دو حرف آخرشان از تلفظ می‌افتند. مثلاً کلمه نیست که به دو حرف سین ساکن و تاء ساکن منتهی میشود را **نی** میخوانیم، و **کَرْدِ** را **کِ**، و **اَشِ خَوَرْدِ** را **اَشِ خَ**، و **اُم آسِست** را **ما سی**.

قال له موسى: هل أتبعك على أن تُعلِّمَني ممَّا علِّمتَ رُشدًا؟

قال إنك لن تستطيعَ معي صبرًا

قلندر

ای دوستِ بدآ، قلندر و مجنونِ بَش
با سینه چاک و دیده پر خونِ بَش
ات آوی رازِ بچ و دُوار و کشتیِ بدانِه؟
خضر اُش واجو شه دامن آویزونِ بَش

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ، فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا،

وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا؛ وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

مشکل دل

باری به گوتین لیتی ندئی لوی دلِ مُو
سرگشتگی و فقر و جنون حاصلِ مُو
جبریل گُروخت از مُو که بارم نه کُشی
غیر از گنایا کسی یه آدون مشکلِ مُو

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا، وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا، لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

دل دیوونه

تا خرسِ چشُمِ پَر اُشِ کَرْدِ پِیْمُونَهٗ مُو
چو عرشِ خِدا نَعْرَهٗ مَسْتُونَهٗ مُو
بود وردِ زبُونِ هَمِهٖ اِفْسُونَهٗ مُو
رسوایِ جِهَانِ بُوْدِ دِلِ دِیوونَهٗ مُو

وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ

درویش

درویشم و در بندِ گل و هشتِ نه‌أم
مُرغی که اجا در اُچی به یکِ پِشتِ نه‌أم
آواره نه‌أم، رهگذری بی هدفِ أم
یانم چه أم‌اوی، کجا أم‌اوی؛ لُوشْتِ نه‌أم

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

عشق

عُشَّاقِ خِدا در همه جا بسیاریت
 جمعی مدهوش و عده‌ئی هُشیاریت
 مُوعاشقِ مین کسونِ بی جون و دل‌آم
 که از عشقِ رخِ خلقِ خدا سرشاریت

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ، لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ

ول بودہ

تا، بِندهٔ نفس و پیرؤ دل بوسیتُم
 مقبولِ دلِ مردمِ جاهلِ بوسیتُم
 از قافلہٗ اهلِ صفا و ل بوسیتُم
 سرگشتهٔ کورهٔ راهِ باطلِ بوسیتُم

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

انتظارِ گل

یکِ چند دل از خیالِ باطلِ شاد اُود
 یکِ چند خیالِ باطلِ از دلِ شاد اُود
 مُو، بینِ دل و خیالِ سرگشته و زار
 غافل که به انتظارِ مُو گلِ شاد اُود

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ خَوْفًا وَ طَمَعًا

سازِ دل

تارِ دلِ اشکسته مُو سازِ کهئی
 تگِ سازِ دلمِ نوا و آوازِ کهئی
 اَسرارِ که یائِمِ خوتئی تگِ خونهِ دل
 هر ذرهٔ دلِ زمزمه پَر دازِ کهئی

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ؟ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

راه خدا

مردی که نه تگ ره نبی ره چدائی
هرجا چدائی، غافل و بی ره چدائی
چش واگد و درعرصه سودای زیان
بنگر که، که با حسرت و آوه چدائی

وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

بی کس

بیچاره دلی، که تگ سنه ما اوائی
از بی کسی اینگا اش گرتئی مأوائی
نه عاشق و نه مست و نه شوریدهئی دل
مرتم به غلط اش اپندریت هر جائی

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ

باده وصل

اوّل سرّات آویخته کن لوی سرِ دار
 آنگه بگن ادّعیای عشقِ رخِ یار
 در محضِ دوستِ مین که بی جان و سرئی
 از باده خاصّ وصلِ ابوی بر خوردار

إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

شیخ و صوفی

تگِ مدرسه شیخ شهر مستِ گفتار
 صوفی تگِ خانقاهِ مستِ رفتار
 از خانقاه و مدرسه بوستم بیزار
 چون موفدای رندِ مستِ سرِ دار

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُوَ الدُّاخِضُ
وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ

ذات

شاهینِ خموشی که چشش و بستئی
زنهار مپندر که اشهوت رستئی
یک لحظه کلوته از سره‌اش واز آکن
بنگر که چه خونریز و چپوگردستئی

أَيْنَمَا تَوَلَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

نوای دلنوازی

مردی اش گت آبا به نمازی و یخوان
از لفظ عجم بگذر اتازی و یخوان
أم گت: مو نمازم نه به لفظ و سمتئی
ای دوست! نوای دلنوازی و یخوان

فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ، إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى

واپا بوید

أَوْمَدُ أَزْ وَادِيْنَ أَيْمَنَ پيامبي
 كه واپا بوید و نعل از پا در آرید
 جهان جـولانگه فرعونیا بود
 کلیم آسـا سره از سینا در آرید

سیماهم فی وجوههم

شرار

تُو كِه مُشْتِي غِبَارِ بِيَقْرَارِه
 هـيـاهوي ضـمير روزگـاره
 بـياموز از خـو رسـم خودفـروزي
 كه چـون خورشيد سـرتا پا شـراره

کُتْمُ خَيْرِ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

جنون

مِه تَگِ کَلَه نِی هَوای دَارِ مَنْصُورِ
 مَه دَلْ شَوْقِ کَلِیْمِ وَ جَلْوَه طُورِ
 سُوَارِ اَسْپِمِ چُدَائِمِ کِه کَشَانِیَا
 جُنُونِ مَوْشِه تَگِ دَه بَسْتِی صَد شُورِ

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

به یاد دوست

بِدَ آسَاقِی! کِه دَلِ دَرِ پِیچِ وَ تَابِئِی
 رَهْمِ بَسِ دُورِ وَ مَحْمَلِ پَرِ شَتَابِئِی
 مُوْدَه جَامِی! کِه دَرِ آئِنِ پَاکُونِ
 بَه یَادِ دُوسْتِ وَ اَخُورْدَنِ صَوَابِئِی

پَلَسْمُودِ دَل

پَلَسْمُودِ دَلِ زِيْبَا پَرَسْتُمْ
 كِه دَامِ زُلْفِي اَش دِيْد، چَو اِدَسْتُمْ
 اُمِ اَپِنْدَارِيْد كِه دَل خُود مَا وَفَا اَش هَه
 عَجَب نَادُوْن اُوْدُمْ مَو! هَي نِه رَسْتُمْ!

دَرِيْغَا دَل

دَلِي اُمُّهُد كِه يَارِي غَمْگَسَار اُوْد
 رَفِيْق وَ مَوْنَسِ شَبَهَاي تَار اُوْد
 اَسِيْر فَتْنَه زُلْفِي سِيَه بُوْد
 دَرِيْغَا دَل! كِه تَاهُد خُود مُوِيَار اُوْد

آرزوی آزادی

مه خِواو اُود، خِواو ام اَدید دِنیا بَهار اُود   کُۀ و دشت و بیائون لاله زار اُود
 طَلسم دِیو بَد کِیش اِشکِدِست اُود   فَلَکِ خِود مِردم بِیچاره یار اُود
 مه خِواو دید، هر چه گُل پَرِپَر بَودِستود   هَمه اش وا باغِ جون پَرور بَودِستود
 اهو آزاد و شاد اُود تِگِ چمن زار   کَمون از دستِ صِیاد اِفْتَدِستود
 مه خِواو دید دَرِبِ حوشه گَله واز اُود   اَدُور دِه نِه گِرگ اُود، نِه گِراز اُود
 مه خِواو دید مُحتَسِب از دِه چُدِستود   دِه و وَرْدِه نِشاط و سَور و سَاز اُود
 چَش اُمواگد، جِهان سَرد و سیاه اُود   هَمه اش درد و غم و افغون و آه اُود
 هِنوزا دِیو اِتِگِ دِه کدخدای اُود   هِنوز آزاده گِل چهر اِچاه اُود

رازِ مَسْتِي

بد آساقِي! بِرِزِ جامي از آن صهبای ریحاني
 که مستي ام آنشاط آری دَمِي بکنم غزل خواني
 بِرِز، امُو آده که درمستي ا هست و بودِ فارغ بوم
 که ناهشیارُ در قیدِ دی و امروز و فردا ني
 بِرِز، که در یه آدا سوزِ «أنا الحق» از دلِ هشيار
 کسي با موج آياویزی که پَروائي شه درياني
 مريدِ هَمّتِ رندونِ عالمِ سوزِ بي باکِ ام
 که محفلِ شونِ دَمِي بي باده و خالي اغوغاني
 مُوئِم مُوجي ، سراپا جستجو و پويه و سيري
 سرشتم پيچ و تاب و نعره و شوریده ساماني
 گريبون چاک و بي پيرايه چون خورشيدِ رخشونم
 رهي اُم بارئي، بي آغاز و بي فرجام و پاياني
 حديث بزمِ مشتاقون نهان بايد بوی از اغيار
 سُخندِ محفلِ عُشاقِ جز با رمز و ايماني
 دو حرفي ام اوی بگوم بل مه سره زهره گتاش اُم ني
 بد آ مست اُم بکن ما جرأت آر تا ترسِ دل واني
 چنان مست اُم بکن که از هوش اچم جار اخدا بزئم
 بگوم: يارب! مُو بيزارم ا آدابِ مسلماني

هم آئينِ گروهِ سر به دارونِ خراباتِ اُم
 کسي که لویِ سرِ داري نه آویزونئی از ما ني
 دلي که تگِ سنه اماتِ آهشتئی بد آواسه بپراسئی خوت
 اُمشتِ خاکِ تُو تا کی اُمِ آشای بکنم نگهباني
 موبایکِ نعره ئي زنجيرِ تقدیرتو مه اشکستئی
 تو شیرِ بیشه افلاک ات اوی اُش بکنه زنداني
 چُدار اُم بار که پای گردونِ نسَمِ همره خوم اُش ببرم
 فلکِ بایت که تسلیم موبوی یا از تپش وانی
 اگستاخیم جبریلِ امین شکوه اش که پیش یزدان
 که این بنده تهی مغزا رموزِ بندگی یانی
 خطاب از عرش اُومد که مین بنده ناآسراش آجستئی
 تگِ این دنیانا جز خنجی کسي شوریده ما ني
 نقاب از یوسفِ معنی ام و اسستئی سر بازار
 دریغا! کس خریدارِ دل و مشتاقِ سودا ني

سردر گریبون

دَش اُم پَر سید ا مَر دِ نَکته دانی
 مَه اَز مَدین چُدئی پیرِ دل آگاه
 جهانِ رنگ و بو خالیِ اعشقی
 زلیخا خسته ئی از صحبتِ دوست
 هنوز ا پشتِ بون ا شتر شه خیزی
 تهی از باده جام و کوزه بستئی
 بسی ام آکاویدئی هر جا، دریغا!
 اسوز سینه ئی آهی یه ا رستی
 مگر خرس چشی بفتی و واگوی
 عجب سوت و خموشئی این دیارا
 نه یاهوی دل فریادخواهی
 اگر صاحب دلون از ده چُدستیت
 دلم تنگئی، دلم تنگئی، دلم تنگ

رُزِی خنجی ام دید سَر دَر گریبون
 اش ا گت از کاروان لرد ا بودستم
 نه از منزل، نه از پیچ و خم راه
 و گر نه اسئی چه از آسیب خاری
 گ رفتارِ طلسمِ بد گمانی
 که تیلِ قافله اهلِ وفانی
 نه از رهن، نه دُر گه، هیچ یانی
 خراشی هم شه دامون کبانی

دلم پَرِ پَرِ زَدَائِي اسِي مُردِ راهي
 قلندر طينتي، رندي، صفاكيش
 فقيري، سرفروشي، پاكبازي
 رَه آموزي اخيل رَهسُ پارون
 سوارِي از تبار سَر بَه دارون
 اگَر د رَه دُر آ، دسِتي در آري
 دل آگاهي، حريفِي، رازداني
 سڪندر شوكتي، بوذر نشاني
 مَنگي، فارغ از سود و زياني
 خيبر گنج اسرارِ نهاني
 مسيحي، مهدينِ آخر زمانِي
 بسازي از سِر نو يك جهانِي

بدا ساقِي امُوده جامي گوارا
 مگر در بيخودي راهي بيايم
 بياويزم خود موج خروِشون
 كه تا بيخود بجوم از خوم زماني
 مين دريای ناپيدا کراني
 بجوم وا پيچ و تاب جاوداني

چنگِ دل

باز، اشو چنگِ دلم بی زخمه افغانِ کردائی
 باز مخموری امدئی مغزم پریشانِ کردائی
 باز، شوقِ منزلِ لیلا مه تگِ کله افتدئی
 باز، مرغِ جانِ هوای کوی جانانِ کردائی
 ام آوی بگوم حرفی، بیانم نارسائی، ام یه آشای
 گر نگوم، یادش سنه ام چون خرگه داغانِ کردائی
 داغ اگر تگِ سینه ام اشکستائی که وا آهی نه بوی
 رمزِ عشق و مستی از نااهل پنهانِ کردائی
 وای از آن محفل که همدردی شه تگِ وادید نه آ
 شورِ شعرم جستجوی رازدارانِ کردائی
 شهرتنگئی جای جست و خیز و پیچ و تاب نی
 ان گنانا یک ولا لو وایابانِ کردائی
 یاد ایامی که مون پا اود بساطِ چنگ و می
 دل هوای روزگار وصلِ یارانِ کردائی
 روزگاری دار و بد لوی دوشم اود ره ام اسپرید
 باز دل شوقِ دیارِ سربه دارانِ کردائی

پرده از لوی رازِ خنجی اُفتَدئی و رُسوا بُدئی
 بس که بی پروا حدیثِ میگسارانِ کردائی
 نعرهٔ مستونه‌اش از عرشِ برین هم رد بُدئی
 سیلِ عشقی تار و پودش جمله ویرانِ کردائی
 بانگِ تکبیرش سرافیل اُش شُنفت از آسمون
 اُش گت: این شوریده‌نا کارِ مو آسانِ کردائی
 جُره شاهینی ئی، پروازِ هُماش آموختئی
 از گنابازیش خَلقی سخت حیرانِ کردائی
 تَش شه تگِ جون بستئی مانا جلوئه بی پرده ئی
 دَعوی هُم و نَدینِ موسای عمرانِ کردائی
 چَش شه گفتارِ اکنه چون فرزانه یا حرفِ اُش زتئی
 لیکِ کردارش جَدَل با عقل و ایمانِ کردائی
 خود زبون دَعوای توحید اُش هه امّا ای دریغ
 اندرونش کارِ صد فرعون و هامانِ کردائی
 دی اسئی یک دونه ئی از قربِ سلطان رانده بود
 باز هم خودخواه و بی پروائی، عصیانِ کردائی

چَش اَرَه

پرسوز و نواخوانم، جامی برز، ای ساقی
 شاید که بوی همدردی تگ محفل ما باقی
 عمری چش اَره شستم شاید که مگر روزی
 از گردِ دُر آ مَردي، آواره آفاقی
 با خورجین مالامال از آه جگرسوزی
 شوریده و مجنونی دلزنده و مشتاقی
 تگ دیر و کلیسا و تگ مسجد و بت خونه
 هر جا که چدمُ اُم دید سالوسی و زراقی
 یانم که خوتستودیت رندون صفایشه
 یا از چش مُو چستود بینائی و براقی
 دُش نیم شوی جبریل آروم اومد میخونه
 تا بشنفی از مستی رازی از بون ساقی
 ته ایادِ مَلايِک دا تاب و تب انسانی
 انسان شه خدا رسنی با فطرتِ خلاقِی
 اُش دید جَدَبَه خنجی هوئی اش زت و اُش گت
 پَر سوخته و زارم، جامی برز ای ساقی

ای دل

خدارا! ای دلِ نافعهم کُودن
 دُوستا هر طرفِ درِ شوقِ پرواز
 فلکِ بال و پر اُش و اَسستئی از تو
 ا کَلّهات در کن، ای مرغِ دلِ زار
 بَدآ! واگَرِد واتِکِ لونه خوت
 مَچُو غافل، که پشتِ هر دُواری
 ا کووینّه امید و وهم و رؤیا
 سَرایِ دهرِ دونِ ظاهر فریبئی
 امیدِ کامِ بخشی اُتّه از دهر؟
 گِراشئی وار از چهرِ فسلیلی
 عسلِ بی نیشِ مَش گُلِ بی سَکِ خار
 تو که بَشکارِ بذری اُتّه بستئی
 ا دُورِ چرخِ افسونگرِ مینه دل
 جهانِ بی وفا یارِ کسی نی
 کتابِ زندگی مَتُنش دو فصلئی

گنابازی بسئی، دستم تِه دامن
 چشت واکد! قضا اُوایی تِه مَکَمَن
 که کُنچِ دالونی بکنه نشیمن
 هوایِ باغ و راغ و دشت و گلشن
 بسئی سرگشتگین هر کوی و برزن
 کمین اُواییت، شُوبارِ سنگ و فلاخن
 مَپین با خُوش خیالی آو اَجوخن
 کَبایِ آز و اَلرد اُوبئی از تن
 فُرُگِ کَر داتِگِ کاوینِ سوزن
 خاللو و اچیدا تِگِ ماهِ بهمن
 کسی کئی اُش ددئی از کوه و گلشن
 نه تاله اتّه نه دونِ هنگامِ خرمن
 مَبَش از بازی ایامِ ایمن
 تو سئی هی جون ددا، هی خود تو دشمن
 حدیثِ «بیستون» و «چاه بیژن»

شطحیات

ای خدا یک رُز پُرس از جبرئیل
 امر اش آده تا که از روی یقین
 حال زار بندگانِ راست رُو
 اُت بگویی حال عبادت، بی دُرُو

تو خیال آکنه که شغلِ بندگی
 مین دلی که تگ سنه بندهات ندئی
 چون خدائی ساده و آسون بودئی؟
 در سیلِ بندگی و اخون بودئی

یک رُزی بد زر، بین دنیای ما
 بد بین دنیات ادست که افتدئی!
 دردسَرهای مسلمونی بین
 صد شکست و نابسامونی بین

ناخدای کشتین دینِ حنیف
 دام تزویر و ریا گستر دئی
 اُمدئی دَعوئی خدائی کردائی
 خود پیامت بیوفائی کردائی

کدخدای شهر ما قابیلُ خو
 گُگ بَبوم! اُم یه اوی بگوم «رَبِّ کریم»
 رهبر ما سامری و آذرئی
 بی نوا آزار و ظالم پرورئی»

ما «ألسْت» تو و «بَلَا»ی خویشتن
 چون اِدامِ آز و شهوت و ارهیم
 جمله مون یادئی، ولی چون بَالئیم؟
 چون اِدیوِ نفسِ بدخو بَالئیم؟

ای خدا! دستي دُر آر از آستین
 ما همان یارون پارين توئیم
 دیرا اگر جُنِسْتِه اُوبند آشکنی
 هیچ کاری غیر دَر دین مونی

راه خونۀ حق

کسي که عاشقِ خلقِ خدائي
همين که اتديد يکي رختش سفيدئي
بسا مرتا دلش زنگاري اَش بار
نه هر کس آيه ئي قرآن شه بر کرد
نه هر کس نامش احمد بود نبي ئي
قدم آهسته واسه ، ای خردمند!
هزارون راهِ اديوستون چُدائيت

که زر در زندگي مشکل گشائي
اگر شاه و اميرئي يا گدائي
اجل چون بادِ صرصر شون قفائي
به شوخي يک رزي خنجي شه ما گت
بني آدم اسير مال و جاه ئي
زر از پش پش شه خيزئي مردم از پس

رهم پر پيچ و ديده ام بي ضيائي
که آگاهي متاع بي بهائي
خدایا! مرغکي سرگشته ام مُو
خداوندا! دلبي آگاه ام آده!

حسابش از دگر خلقون جدائي
مگوا اين روسفيد و پارسائي
که چون پاتيل ميراثي سيائي
خداجوی و فقيه و حق گرائي
نه هر تازي زباني مصطفائي
ا هر گامي يکي دام بلائي
بين که راه خونۀ حق کجائي

عزّتِ نفس

بالِبِ تشنه ، پشینِ گرم ، خود یک پُشته خار
 رَه چُدن با پای پَتی لُوی سنگلاخ و خارزار
 یا که بُردنِ اسئی گِراشی کِولَه سَکرَه و هَسی
 یا خَلا و اُمُشتن از بَهرِ جَهودِ نابَه کار
 صد و لا بَهر از آن که در هوای مال و جاہ
 بکنه پش نامردُمون اظہارِ عجز و انکِسار
 از زمونِ حضرتِ خیرُالبشر تا عہدِ ما
 مردم اُمَدستیت چُدستیت صد ہزارون درہزار
 غیرِ نام نیکِ اہلِ عزّ نفس و آبرو
 چش بکن ، نام کہ و اموندئی اصفحہ روزگار
 حرصِ اسئی جاہ و مقام و ثروت و قدرت مزن
 بگروخ از آز و هوا چون گوسفند از گرگِ ہار
 در حضورِ مرُتمِ دون پایہ گردنت کج مَگیر
 تا نہ بویہ در پیشگاہِ رَبِّ اعلیٰ شرمسار
 مَنّتِ مَسندنشینِ سفله خودین مکش
 از درِ خَلقون مَکُن - ای دوست - کسبِ اعتبار
 گوہرِ عزّتِ منہ پش مردِ گوہرناشناس
 طوطینِ خوش گو مکن تقدیمِ مرغِ لاشخوار
 مرُتمی از ناکسون و غیرت از ہیزون مَخوہ
 برزگر تخمی یہ آپاشی تَگِ زمینِ شورہ زار
 لَدّتِ دنیا خوش ئی ثروت خوش ئی قدرت خوش ئی
 جُمَلہ این یائیت متاعِ زندگین ناپایدار

خالقِ هستي، جهاني اش آنَدئی، زيبا و گَش
 با هزارون زيبَر و آرايش و نقش و نگار
 هر زموني جلوۀ هستي بَه نقشي بُردائی
 همچو تابستون و پائيز و زمستون و بهار
 اَش آفريدئی جنّ و انس و مرغ و ماهي دام و دَد
 زندگي اش آراستئی عَيْنِ بهونِ رنگينِ عُنّدار
 حُبّ دنيا هُمَره خونِ تَگِ تَنِ ما جاريئى
 تا که بپریم بهره از هر نعمتِ پروردگار
 سُنّتِ هستيئى بر خورداري از هر نعمتي
 چون زن و فرزند و ماشين و سِرا و خویش و يار
 چون مقام و مُکنت و تدبير و عقل و علم و فن
 چون جماع و خورد و خواو و بازي و گشت و گدار
 در کلامُ الله «قُلْ مَنْ حَرَّمَ» اسئى ما امدئى
 تا که بکنیم طَيِّباتِ رزقِ اگيتي اختيار
 اين جهاننا در مَثَلِ يَکِ سفره گستردهئى
 رَبُّنا روزي رسون و اهلِ روزي جيره خوار
 «لَا تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ» دليلِ رَهِ بَگَر
 نعمت و لذتِ ادستِ آَر با تلاش و سعى و کار
 خوش بگردد و خوش بپوش و خوش بنوش و خوش بخور
 بهره واسه از مواهبِ هاى بي حدّ و شمار
 آبروت اما مَدَه اسئى مال و جاه و نام و کام
 لو ادرگاهي مَنه جز بارگاهِ كَرْدِگار
 هر که چو پشتِ دري غير از درِ يزدانِ پاک
 بي نصيبِ آگشت و نوميد و ذليل و زشت و خوار

مو و مُلاً

خُفتنی واردِ مسجدِ بودم از بهرِ نماز
تا که بکنم خودِ دَیانِ ازلِ راز و نیاز
چشِ مه مُلاً افته که تکیه شه محرابِ زتِ اُود
سر تراشیده و بی سُبُلّت و بارِ ریشِ دراز
شَنگَل و شادِ اُودم و ذهنِ مُو آماده بحث
دلِم اُش گت: خودِ ملا سِرِ شوخی بکو واز
چُدُم و خدمتِ ملاّ ام که عرضِ ادبی
میندا که از سِرِ ملاّ ادبِ اُش که پرواز
شیخنا زِرِ چشکی اُش گت: چه ات اوی؟
اُم گت ای شیخ اجازتِ اُموده که ام هستئی نیاز
روزگاریئی دُلم چرمکِ شَکّ اُش بارئی
گارینِ معرفتم اُفتدئی تَگِ دستِ انداز
یانم، انگار که بیزارم اِطاعات و عمل
نه طَهارت، نه تِلاوت، نه تَبَتُّل، نه نماز
اِسِرِ زلفِ بتی دین و دل اُم کردئی گِرُو
جُهونی، خَوش مَسَلی، دُهت پَریونی دلباز
دستِ نقاش که نقشِ تنِ هی اش آکشیدئی
هرچه خوبی بودئی شه دوش و بُرشِ بستئی طراز
دهنش غنچه گُپش لاله چشش نرگسِ مست
نارپستون و سَمَن سینه، و مو غالیه ساز

گردنش مرمري وساق و سُرين ساده و صاف
 لب و لُنْجُش شَكْرين و حرکاتش همه ناز
 قامتش سرو سُهَي و بدنش جسمِ بلور
 سخنش راحتِ جون، و نفسش روح‌نواز
 پس و پشتش چمنستون، بغلش باغ و بهار
 هوسِ آلوده و خوش مشرب و عشرت‌پرداز
 وختي از درِ در آدا جلوه‌کنون چون طاووس
 دلم آفتي آتِش ، جومِ آبوي پرسوز و گداز
 اش آشانم، خوش شه تماشاي بر و دوشِ انيم
 يک دو جامي اش آتم و خود دل اش اکتم دمساز
 آشکفي غنچه لوش و آدرخشي چشيش
 تش خواهش شه تن آفتي و آبوي گرم نياز
 باغ آغوشش آماده گل چيدن آبوي
 اگرم بند کباش و در عيش اکنم واز
 پنجه تگ سبيل موش آزنم و گردنش اکزم
 نرم نرمک آخزم تا سر گنجينه راز
 شيخنا! محض خدا! دست مو و دومن تو
 نفس سرکش شه دؤئي تگ ره کج باتک و تاز
 أم گت و أم گت و ملا همه واگش بوستود
 پشت دستش شه کپ اود بيخبري هي اش آزد گاز
 نه جوابي ، نه کلامي ، نه نگاهي شه مو دد
 خو تر اش کرد اود و يک بار گناهي شه مو دد

زندگی

تا چشم بر خیز تند گنبد خضرا بدئی
 دل اسیر خیز امروز و دی و فردا بدئی
 بس که دهر بی مرّت کج رو و کج پرورئی
 نفس بدخو سرکش و مغرور و بی پروا بدئی
 رهبر ما دیب و کار ما همه اش لاف گزار
 فتنه های ما بین که هر طرف واپا بدئی
 از جهاد ما نفاق و کینه دنیا اش گرت
 «جاهدوا فینا» ی ما استی تپتی و هر ما بدئی
 مرد خود بینی که جز سود و زیون خوش یه این
 چون اش آسای دعوی بکن که انیک و بد بینا بدئی
 هر که آزادی استی خوش اش آوی که تو برش و ابنی
 بی تکلف! مینکه آزاد گون رسوا بدئی

بهارِ خنج

بهارنی دشت و دَمَن شوخ و شَنگ و زیبائی
 زمونِ گشت و گُدار و گَه تماشائی
 زمین شه بر که کبایِ حریرِ رنگارنگ
 دوباره بلبل و گل بزمِ عیش شونِ پائی
 بین که دو مَن لَیْتی عروسِ جلوَه گرئی
 لباس لوزی و چرخاو پَرند و دیبائی
 اچلِ گزی اُچو، بنگرِ بهشتِ عَدنِ امانی
 گَنم و ایستی و مَوجش به سانِ دریائی
 اکه برا چو، چشیِ الوی کُناردون اوبی
 که هر درختِ کناری چو سَرورِ عنائی
 کلیلَه چخِ چخِ اَشئی لوی کُناریا همه جا
 اغصه فارغ و دلشاد و مست و شیدائی
 نوازشِ تنِ گلِ کُردائی نسیمی نرم
 اقطره قطره بَرونِ آسمونِ گهرسائی
 دلِ رمیده هوا اش آسی و ادستِ مو چو
 که عشقِ بازئی و زیباپرست و رسوائی

بد آ برز! اموده ساقی! که لوی بسیط زمین
 بساط عیش و طرب هر طرف مهیائی
 اموده! تَه و اخورم ایاد یار لاله رخی
 که سینه در غم دوریش پر به غوغائی
 اهر طرف نگر ایستام و هر کجا که چدام
 نگار گل رخ سیمین برم نه پیدائی
 خزون گذشتئی کنون و بهار باز آمدئی
 خزون عمر - ولی - بی بهار و فردائی
 زمونه چون گذرست ای دریغ موام نه دانست
 به یاد دور جوونی، برز، اموده، ساقی!
 تَه و اخورم که دلم مرغ ناشکیبائی
 اموده! تَه همره خنجی غزل سرا و ابوم
 کنون که طوین خوشخوان دل شکر خائی

باریدو

اُم‌اوی که وامیکده منزل بگرُم باریدو دست ادا مون حریفی بوم و زلفِ صنی
 که به از رندی و مستی دیگه نی کاریدو عمر ابیهوده تلف بود ا سِرِ مدرسه یا
 به که رختُم بکشُم و ا سِرِ بازاریدو حکمت و فلسفه دَرِدِ دل و خونِ جگرئی
 اُم‌اوی از این چَمبِرا و اچُم سِرِ پلگاریدو از خِرَدِ غیرِ جفا و غم و دَرِدِ اُم‌نه دیدئی
 ای جنون ام آخو بگر که امدئی خریداریدو تا که مَرْتُم بِنیتِ قیسِ دل افکاریدو
 هئی پَلَسْمودِ دَلُم! باز اُمو یزاریدو یک دَمی این دل سَرگشته نا یار مونه بود
 ام‌اوی که وامیکده منزل بگرُم باریدو بزمِ خنجی دیگه بی رونق و بی سازومی ئی

وَفِقِ مُرَادِ

دَلْمِ اَشِّ وَاَسِي پَرِيرو صَنَمِي ، رَعْنَائِي
 بَتِ نَازَكِ بَدَنِي زُهْرَه چَشِي ، غَنجَه لَبِي
 چَابُكِي ، مَوِي مِيوَنِي ، گَهَرِي نِ دَنَدُونِي
 رَخِ وِرَافِرُوخْتِه وِ جَامِ بَه دَسْتِ اَز دَرِ اَوَمَدِ
 نَه مَوِ تَنهَائِمِ افْتَادَه دَامِ زَلْفُشِ
 دُوَسْتُونِ ! عِيْبِ مَوِ اَز رَنَدِي وِ مَسْتِي مَكْنِيْدِ
 شِيخِ صَنَعَانِ كِه عَلْمَدَارِ خُدَا جُوِيوَنِ اَوَدِ
 خَرْمَنْ طَاعَتِ چِلِ سَالِه بِيگُو بَادِ بِيَرِ !
 وَاَعْظِ وِزْهَدِ رِيَا خَنجِي وِعَشَقِ رَخِ دُوَسْتِ
 نَازِنِي نِي ، مِيْنِ خُوْبُوْنِ جِهَانِ تَنهَائِي
 شُوخِ آهَوِ كَفْلِي ، سَرُو سَهِي بِالَائِي
 خَوْشِ خَرَامِي خَوْشِ اَدَائِي هَمِه تَنْ زِيْبَائِي
 شِه دَلْمِ بَسْتِ اِعْشَقِ رُخِ خَوْشِ غُوغَائِي
 هِر كَجَا هِي چُدْئِي ، وَاپَا بُدْئِي وَاوِيْلَائِي
 كِه بَه تَدِيِرِ گِرْهَنْ اَز كَرِ مَا يَكْشَائِي
 دَلِ وِ دِيْنِ اَشِّ كِه فِدَايِ صَنَمِ تَرَسَائِي
 غَرَقَه اَز سِيْلِ فَنَاخِيْزِ يَه اَكُنِ پِرَوَائِي
 هِر كَسِي وِفَقِ مُرَادِ خَوْشِ اَكُنِ سُوْدَائِي

قال: رَبِّ ارْنِي أَنْظِرْ لِيكَ . قال: لَنْ تَرَانِي

شُوي کارِ خِرَدِ پرداخته ام کرد
 هوای یارِ بی انباز ام آسست
 گذرگاهم همه اش دریای خون اُود
 چُندم پرپر زنون تا کوی دلداری
 هویدا بود جهانی نور در نور
 مُو حیران تماشاى تجلّی
 که ناگه پرتوی از لامکان جست
 مه جون جست اخگری اش سُخندم پاک
 اتگ هر ذره خاکستر مُو
 همه بی سر و لی رخشون چو مهتاب
 ادست هر یکی تشت سیاوش
 همه پرپر زنون و راهجویون
 اژرفای فلک از منبع نور
 که: آی در عشق ما تن کرده فانی!

لوای بیخودی افراخته ام کرد
 سوارِ دل بُودم، پرواز ام آسست
 جنونِ ذی فُنونم ره نمون اُود
 که پُر بِکنم مشام از بوی دلداری
 پس و پیش لامکانی نور در نور
 فنا در نور زیبای تجلّی
 دُواری اش کشید و راهم اش بست
 بلم اش تُکند تگ پهنای افلاک
 تنی وارستد عین پیکر مُو
 صف اندر صف دُون و پرتپ و تاب
 اهر تشتی سِری تاونده چون تَش
 فتون خیزون به سمت نور، پویون
 صدای دلنوازی رُستد ازدور
 گنابازی بس آگن! لَنْ تَرَانِي

فتنه

وای! چه فتنه کردائی زلفِ شِکَن در شِکُنْت
 چشمهٔ نوشِ اُوردائی غنچهٔ نازِ دهنْت
 جامِ شرابِ ئی چشِ تو جادویِ خواوئی چشِ تو
 خرگِکِ تَشِئِ نگاهِ تو، جسمِ بلورئی بدنت
 عطرِ نسیمِ صبحدمِ که اشِ که چمنِ مشکِ فشنون
 اُشِ گِرتِ اُودِ اکویِ تو بویِ عبیرِ دامنْت
 مرغِ دل از هوایِ تو دلِ و سِرا نه بَسْتائی
 بی سَرو پا تپِ تپِ اُشِ ئی در هوسِ باغِ تنت
 ای همه ناز و دلبری! جون به فدایِ نازِ تو
 خوشِ بَخِرام! تا بَبُومِ مست و خرابِ دیدنت
 مایهٔ زندگیمِ ئه تو، دامنِ اِما مَچین، بدآ
 تا بچِیتمِ گُلِ حیاتِ از گُپِ و لُنَجِ و گردنت

مال و علم

دُوشِ مینِ مو و دل نِزاع و قیل و قالِی اُفتَدئی
 همدلی ام اوی که اش بگوم خود دل چه حالی اُفتَدئی
 اُم گت: ای دل! تا کی از آز و هوا خالی یه آبوه
 چش ته مالئی و توبرهات از اخلاق خالی اُفتَدئی
 دل زبون اُش آگد جوابم اُش آدد و برهان اُش اُورد
 اُش گت: ای جان! کلهات انگار آخیالی اُفتَدئی
 یک کمی دُور و بر خُوت چش بکن، دنیا بین
 قافله اش و بار کردئی و یک جوالی اُفتَدئی
 چوپون بی مایه ده تون که میوه اش کورو اود
 اُش بین والوی چه دسگاه و جلالی اُفتَدئی
 تاجرئی، جنسیه اش هه، راننده و خدامه اش هه
 چاقئی چون خیگی و زر غطره و عگالی اُفتَدئی
 کار و بارش با تلکس و فکس و با کمپیوترئی
 اسم و رسمش تگ زبون هر باکمالی اُفتَدئی
 تگ عزا و تگ عروسی جاش صدر مجلسئی
 چون که ثروتمندئی جاهش خیلی عالی اُفتَدئی

ارزشِ مَرْتَمُ بَه پُولِئِي وَ زِينَتِ دُنْيَا بَه مال
 اینگا فکرم ایاد یک نیکو مثالی افتدئی
 در کلامِ الله و اخوان آیئه مال و بنون
 ذکر این آیاتا اسئی ایندا مجالی افتدئی
 هرکه پول اُس نیستئی تگِ جامعه بی ارزشئی
 عین توپا تگِ بُلئی مین که ازوالی افتدئی
 حرف « کَادَ الْفَقْرُ کَفْرًا » از رسولِ اکرمئی
 یعنی از فقرئی که مؤمن اکجروالی افتدئی
 علم و دانش خوبئی لیکن علم بی مال ایچ نی
 خیلی عالم از فقیری اهشت مالی افتدئی

هرکه هم مال اُس بوی هم دانش وجودش کاملئی
 میندا شخصی فالِ بختش انیک فالی افتدئی

ای خدای گنج بخش! ای کردگار چاره ساز
 ای کریمِ قادرِ روزی رسون بی نیاز
 کرمِ تگِ سنگ و مهی تگِ آو و شاهین تگِ هوا
 جمله روزی خور دایت از خون تو ای کار ساز
 ام آوی شکایت نکتم از حکم تو یارب خوت دیدا
 مَو دهن ام آبستئی اما دل زبون اش آکردئی واز
 ما ته لوی دنیا اوردئی بی رضا و شور ما
 یا مگو بنده ام ببوید، یا اندکی خود ما بساز
 عدل و انصاف تو، یارب! حکم اکن که بنده یات
 سنگِ روزیشون یکی بوی دربِ روزیشون بوی واز

پس چرایک بنده‌ئیت اَش هَسْتِئِی مالِ بیحساب
 دیگری بیچاره و محتاجِئِی سِئِی یک نیم‌غاز
 کافرستون خُرْم و سَوَز و گَشِئِی عینِ بهشت
 زندگینِ ترسا و گُور اُت کردئی عیش و نوش و ناز
 مؤمنِ بیچاره که رام و مطیعِ امرتئی
 دایماً تَگِ فِکْرِ حِج و روزهئی و ذکر و نماز
 توبره‌اش از نونِ خالیئی، و محتاجِ ترسا و جهود
 زحمتش بی‌خیر و کارش پُر گِرهِن و رمز و راز
 آن که تواتِ یَشْناسی و اِسْمَتِ یَبَر و یادت یَکُن
 پشتِ اسبِ دولت اُت شوندئی که هر جاناتِ اَوِی بتاز
 این یکی که بندهٔ تسلیمِ درگاهِ توئی
 دست و پاش اُت بَسْتِئِی اُت کردئی اسیرِ سوز و ساز
 تواتِ گُتئی دنیا اتِ الاستئی سِئِی عبادِ صالحین
 وعدهٔ تو حقئی یارب! حالا سِئِی ما و امباز
 احتیاج از بینِ مردمِ واسه، ای ربِّ کریم
 دَرَبِ روزی از پَیشتَه در بیار، رَه واکو واز
 روزینِ هر کس کم اُت کردئی بَش آکُن ای خدا
 هر کس بی‌چارهئی اش آده دوتا دستِ دراز
 مرئمی که رَه به جائی یَبَریت و مالی شُونی
 شُون سوارِ گارینِ دولت کن و هِی اش آده گاز
 میندا که هَوَر بهاری خار و گُل سیراؤ اکُن
 مالِ اَلوِی مردمِ بَرین، ای رازقِ مردمِ نواز

حاجی

دوش چدمِ خونهٔ حاجی که احج و اگشت اود
 آو چه زمزم و تسبیح اش اورد اود سوغات
 ام گت از مکه خوش آمدسته و حجت مبرور
 بشم آیا دلت آگشتی از لات و منات؟

وختی ات بست لباس خوت و احرام ات بست
 بشم آذر چیده از پوشش تزویر و ریا؟
 دلت از ملک و زر و قدرت و نخوت کندست
 همرة نعره «البیک» به درگاه خدا؟

بگو مین وختا که تگ جمع خلائق گم اوده
 پایه پئی خلق خدا سک لک اود وخت طواف
 خودپرستی و غرور از سر خوت ات آذر کرد
 قصد تسلیم و رضا ات کرد با نیت صاف

بشم آن وختا که تگ جاگه ابراهیمی
 نیت قربت ات آبست و اقامه ات که نماز
 هیچ ات آیاد اومد اخلاص دل اسماعیل
 تن تسلیم ته «الله» دد، با سوز و گداز؟!

بگو، وختی که ات اَکَرِد سَعی صفا و مَرَوَه
 همره نعره تکبیر، چه ات آیاد اُفْتَد
 بِشُم اُن وَخْتا که لب ات آیه زَت اُت گُت «وَحَدَه»
 دُلْت از جذبَه توحید اِفْرِیاد اُفْتَد

بگو مین شونا که وامونده تگک دشت مَنی
 بِشُم آیات گذرنند به قیام و به سجود؟
 هُنْک آبود دُلْت آیات اِوَصالِ رِخِ دُوست
 روشن آبود چَشْتُت از نورِ جِمالِ مَعْبُود؟!

بگو، وختی که چده بهرِ وقوفِ عرفات
 چش ته دریای خلائق که امغزت چه گذشت
 اُت گت: ای کاش کسی از مین این دریانا
 بانگِ تکبیر بر آری که بلرزی که ودشت

مینگات آیاد اَمَد فرموده سردارِ رُسل
 و آن همه توصیه که تگک عرفه اش کردستود
 بِشُم آیات که فرمایشش آویزه گوش
 یازر بارِ مَعاصیِ دِلِ تُو مُردِستود؟!

بشم آیات بگو، در موقعِ رَمیِ جَمَرات
 ته دُلْت گُت: مَوَبَه جَنگَم خود اِبلِیسِ لَین؟
 حُبِّ باطل ته دل آدر کرد؟ شیطان ته گروخت؟
 نِیْت اُت بَسْت که جون بکنه فدای ره دین؟

بگو وختي که ات اکرْد کهر و چپش قرباني
 نیت اُت بست که هر چي ات هه قربان بکنه
 ته دلت گت که پس از مین دیگه عهد اُت کردئی
 که زر و جوئت نذر ره یزدان بکنه!؟

بگو وختي اُت اُتراشید سیره و نش ات اگرت
 ته دلت گت که مه خوم دور که آثار گناه
 دیگه گفتون و دُرُو هیچ یه اُدارم از بون
 یَشْنُفُم غیبت و یکنم به کجی هیچ نگاه

این همه ام پرسید و حاجی لورُش اُش آیه نه زت
 حاج و واج اُود که جوابم چه بگو واموند اُود
 مؤمن ساده نا کعبه اش دید اُود و واگشت اُود
 ا «تکي آو و دوتسیح» دلش خشنود اُود

مَرْتَمِ گَرِشْتِي

مه تگ خاطر گذشتائی داستوني
 به رسم روزگار چروه داري
 دوازده جفت ملكي مال و بارش
 چپخ هم صحبتش، شالش سلاحش
 اده در چو به اميد تجارت
 گذار از پشور اش كه شاد و خوشدل
 شه پرسيد آشناس از كار و بارش
 چون اش فهميد كه ممد مين ولانا
 شه گت: ما تك جنه كا كائي موهست ئي
 فلوني اسمش و بهمون نشونش
 سلام ما و خویش و قوم اش اده

خلاصه ممد و خر، كوفته خسته
 سراغ خونه بهموني اش خواست
 دم خونه در اش زت دل پر اميد
 زني كج خلق اومد با وخ و با وش
 شه پرسيد ممد: اين خونه فلون ئي
 زني اش گت هون! خالوی يانم كجائي
 شه گت ممد: مو مردی چروه دارم
 براسوی شوت اپشور آشنام ئي
 يقيناً شوی تو هم مهمون نوازی
 زنو اش گت: ما غریبه جا یه اديم جان

شوي رسيدت جنه با بار و بسته
 روون بود خود خرش تا خونه يکراست
 ازور خستگي چشش اش نه اود ديد
 گرک پرکي و بئنجور و لش و پش
 كه مردی نامدار و مهربون ئي
 ولي اين وختا خوش خونه نه اوايائي
 تگ اين دهنه کسي ني خویش و يارم
 كه بنائي بزرگ و نيکنام ئي
 كه دور خونه تان لوی خلق وازئی
 اچو جائی دگر ويني و وامان

امیدم بر کسی غیر از شما نی
مکن! مهمون شه دُر کردن نه رسم ئی
کسی تگِ خونه هشتن رسم ما نی
ولی خوبی یه آدا از مرتم بد

شه گر واکه ملکی نیاش همه زود
شه پرسید حال کاکای بیوفائش
که باقین عمر خوت بوی ای جوانمرد
پلاس آمونده دور از دیارا
خوش و زنه اش و بچ و بالش سو هتستود
بل گرمه شه جای خونه گلُمپ اود
دیگر دور جنه و بستک بکش خیچ
ولیکن از قضانی چار و ناچار

خبر بود از حدیث ابن جافر
که یخه ممد جافر بکن چاک
کز لباس پلایت پست بدذات!
دیگه حرفی اسی خوت ات انه جست ایچ
تو از آدم گرشتی بوات بُردئی؟
مُو غیر از راستگوئی هیچ یانم
اگر یانه بدان! مُردست بودسته
چه هی، چه مُرده بوم مزاری

شه گت ممد: کسیدوم آشنا نی
اشو یک گنج دالونتون موبس ام ئی
زنی اش گت خالوجان ام گت که جانی
بسی خواهشت شه که بیچاره ممد

به هر تهر اود سه چار روز تگ ده آمود
به واگشتون، ایشور آشنائش
یکی آه اش کشید ممد پر از درد
خدا رحمت بکن مین خونه وارا
تشی ناگه شه تگ خونه افتدستود
چدم ام دید که خونه اش تمب تمب اود
دیگر اسمش مبر و یادش مکن هیچ
دانستایم که حرفم تلخ ئی ای یار

سَریدو کاکائی واگشت ایشور
روونه خنج بود تند و غضبناک
شه گت: ای رذل بی عقل پرآفات!
خدا مَشناسک دیوونه گیچ
چرا اخبار مرگ موات اوردئی؟
جواگ اش وادد ممد: کاکا جانم
تو از وختی که از پشور چدسته
کسی که اش نیست ئی بو و بخاری

رؤیا

شُوکه ماه اَش زَد لومَه صحراو کرد
 سره ام از نعشه شراب پُر اُود
 پرتو نرَم ماه اتگ در و دشت
 زمزمه آو و لای لائین باد
 لحظه ئی فارغ اَبودم از خوم
 شُوددم شادین همه دنیا
 دور یک گلشنی مه لو بود واز
 نغمه چنگ و بانگ نوشانوش
 تگ گلشن هزار حور پری
 پنجه در پنجه، حلقه در حلقه
 وه چه سر حلقه ئی! چش بد دور
 نازینی که ماه خوبون اُود
 تا که مُواش دید اشاره ئی اَش کرد
 یک پری پیکری، ستاره چشی
 چابک و نرَم اومد اِپهلوی مُو
 اَش گت: ای سرفراز بیگونه
 بانوی نازنین افرمائی
 اگه تشریف اداره تا پیش ما
 آسیا و خیال ام آرو کرد
 دلم از عشق و التهاب پُر اُود
 مالی مالی همی اَش ا کرد گلگشت
 بی غمین بچگی اَش اُورد مایاد
 بی خیال از جهان و از مرتم
 فر و آزادین همه دنیا
 که اَش ا کرد خر میش اجنت ناز
 شه دلم برد قرار و از سره هوش
 هر یکی آیتی اعشوه گیری
 شوار خسید ادور سرحلقه
 اَش ادر خشید به سان چشمه نور
 آیت حسن و آفت جون اُود
 سی درد مُو چاره ئی اَش کرد
 فتنه ئی، دلربای ماه و ششی
 گرم تعظیمی اَش که تگ لوی مو
 بد آ روشن کن بزم شاهونه
 که مباحسته به اتنهائی
 قدم میهمون لوی چش ما

مُو که غیر از مین آرزو ام نه اُود
 بی سره و پا چدم طرف محفل
 نازپرورد نازنین اندام
 خنه ئی میهمون نواز اُش کرد
 مُو شه لوی تخت پهلوی خوش شوند
 لورُش هر ولا که اش آیه اُرت
 از می خاصش اُش ددم جامی
 بزمی ام دید از رقیبون دور
 مُو دل از دست داده، هی دل باز
 باد خود موش مست بازی اُود
 انگبین داغ انگبین لُپش
 کلکش سیب نورس بُستون
 برو دوشش هزار باغ و بهار
 لوش خرم تر از بهارون اُود
 گردنش عین تخته مرمر
 دست نرم نسیم عنبرینز
 سنه هی شرر، دل مُو شرر
 سر مُو گرم اُود و دل هی گرم
 ادب از دست چو مُو از خو چدم
 چشم که ام آگد، مُو و دل و خنجی

سخنی بهر گفتگو ام نه اُود
 تگک سینه ام پر شه زت کموتر دل
 خوش اومه ئی اُش گتم به ناز تمام
 دست اسئی دست مو دراز اُش کرد
 تُنگک دُر اش آگد و گهر اُش شوند
 تش شه جونم ابست تزه به تزه
 اُش گت: «این واسه تازه کن کامی»
 همدمی دلربا و گرم و صبور
 مُو سراپا نیاز و هی دمساز
 چشم مستش به ترکتازی اُود
 لعل و یاقوت شرمگین لُپش
 لورُش خمر سرد تابستون
 بغلش بزم عیش بی زنه ار
 آرزو مند بوسه بارون اُود
 نرم و صاف و سپید و روشن و تر
 اش اکرد چاک سینه اش شرارانگیز
 فرق سرتا به ناختم اخگر
 مستی اُش بُرد اُود از دلم آرم
 چه بگوم یک ولا مو تا کو چدم
 هر سه تنها اُودیم تگک کنجی

توضیح عبارتها و کلمات

رباعیات ودوبیتیها

- بدآ (بِ دَا) از مصدر «آمدن»: بیا.
 بَش (بِ): باش؛ بشو.
 پِشت: حرف آواز برای راندن پرندگان و مرغان.
 اُت آوی (تَا) میخواهی.
 یاتَم (یا تَم) [مخفف «یه آداتَم»]: ندانم.
 اُم آوی (مِ آ) میخواهم.
 اُش واجو (اُش واجو): اورا بیاب، پیدایش کن.
 لُوشَت: بینا، بصیر.
 شِه دامن (شِ دا مَن): به دامنش.
 تیت (ات): اند؛ هستند.
 به گوتین لیتی (بِ گُتِ تِنِ لِا تِ): به عظمتِ لیتی
 [لیتی نام کوهی در خنج].
 نَدئی (نِ دِ): نهاده است.
 بوسِ تَم (بُوسِ تَم) [مخفف «بودِ سِ تَم»]: بوده ام.
 لُوی دلِ مو (لُا دِلِ مِ): روی دل من.
 وِل: رها، یله، تنها مانده.
 اُود (اُد): بود.
 گنایا (گَن یا): دیوانه ها.
 یه آدون (یِ دو) [مخفف یه آدانی]: نداند.
 نه کَشِی (نِ کِ شِ): نکشد.
 که ئی (کِ ا): کیست.
 خَرَس (خَرَس): اشک.
 یاتَم: ندانم.
 اُش کِرَد (اُش کِ): کرد.
 خَوَتِ ئی (خِ تِ): خفته است.
 چو (بروزن بو): رفت.
 تِگْ: توی؛ در.
 بود (بو): شد.
 خَوَنَه (خَوَنِ ا): خانه.
 نه آم (نِ آم) نیستم.
 اِجا (اِجا): ازجا.
 نُبی: قرآن.
 چُدائی (چُ دِ ا): دارد می‌رود.
 دُرُاچی (دُرِ چِ): بیرون برود.

واکد (واکد): بازکن.

امگت : گفتم.

اوايائي (واا): نشسته است.

اومد (ام): آمد.

اينگا (انگه): اینجا.

وادين (وا دن): وادی.

اَشِ گِرَتِئِي (اَش گِ رت): گرفته است.

واپا بويِد (واپا بي): برپا شوید؛ برخیزید.

اينگا اَش گِرَتِئِي (ان گَش گِرَت): اینجا گرفته

دُر آرید (دُر را ري): در آورید.

است.

فرعونيا : فرعونها.

شوریدهئِي (شوري دَا): شوریده است.

بود (بو): شد.

مَرْتُم : مردم.

سِرَه (س ر): سر.

اَش اَپِنْدَرِيَت (ش پِن دَرِت): می پندارندش؛ اورا

مه تگ کلهئِي (م ت گ کَل لآ): در سرم است؛

می پندارند [زمان ساده].

در سر دارم.

سِرَه ات (س رت): سرت.

مه دل (م دل): در دلم؛ به دلم.

لَوِي سِر (لأ س ر): روی سر.

چُدائيم (چ دا يم): دارم میروم.

مِن (من): آن [اسم اشاره معرفه].

کِهکشانیا : کهکشانشا.

سَرئِي (س ر): سر است.

شِه تگ دِه بَسْتِئِي (ش ت گ دِه بَس س): در ده

اَبوِي (آب): شود؛ خواهد شد.

افکنده است.

بو سْتُم (بِس سُم) [مخفف بو دِسْتُم]: بوده ام.

اُمُو دِه (م د) [مخفف امو آده]: به من بده.

واخوردَن (وا خَر دَا): آشامیدن، نوشیدن.

وا بَسْتِئِي (وا بَس ت): بر بسته است.

صواب ئِي (ص و اب): صواب است.

کَلوَتَه (ک لوت): کلاهک نوزاد؛ کلاهک

شاهین شکاری.

پَلَسْمود (پ لَس مود) [مخفف پلاس آمونده]:

عبارت نفرین، بمعنای کسی که از یارانش

واز اَتْکُن : بازکن.

جدا مانده و تنها یادگاری که از او برجا است

اَش گُت : گفتم.

رخت و پلاشش است.

آپا بَه : برخیز؛ برپا خیز.

اَش دید (اَش دي): دید.

ویخوان (و-خُن): بخوان.

چو اِدَسْتُم : رفت از دستم.

أُمِّیْنَدَارِیْد (مِ پِن دَا رِی): می پنداشتم.
أُمِّهْد: داشتم.
وَفَا شِ هَه (وَفَا شَ): وفا دارد.
خود مَو (خُدَم): با من.
أُوْدَم (أُدَم): بودم.
هَی نِه رَسْتَم (هَی نِ رَس تَم): [حرف تأسف]:
آپا به / آپا بش: برخیز. برپا خیز.
 «وای بر من که هلاک شدم».

آرزوی آزادی

مِه خَوَاو أُوْد (مِ خَاوُ وُد): در خواب بودم.
بُوْدِ سْتُوْد (بِ دِس سُد): شده بود.
أُمِّ آدِیْد (مِ دِی): میدیدم.
أَفْدِ سْتُوْد: افتاده بود.
خَوَاو أُمِّ آدِیْد (خَوُ مِ دِی): خواب میدیدم.
وَا زِ أُوْد (وَا زُد): باز بود.
بَهَارُ أُوْد (بِ هَا رُد): بهار بود.
بِیَاوُن (بِ یَاوُن): بیابان.
أَشْكَدِ سْتُوْد (أَشِ كِ دِس تُد): شکسته بود.
أُمِّ وَاكُد: باز کردم.
أُجَاةُ أُوْد (أِ چَا هُد): در چاه بود.
أُخُوْدِ مَرْتَم: با مردم.

راز مستی

بِدَا (بِ دَا): بیا.
مُوِیْم (مِ یِیْم): منم.
بِرِز (بِ رِز): بریز.
أُمِّ بَارِئِی (أُمِّ بَا رِی): در دست دارم.
أُمِّ آنِشَاطِ آری (مَانِ شَا تَا رِی): بر سر نشاطم بیاورد.
بِکُنَم (بِ کِ تَم): بکنم.
أُمِّ آوی بِگوم (مِ آ بِ گَم): میخواهم بگویم.
أُمِّو آدِه (مَادِ): به من ده.
أُمِّ زَهْرَه گَنَاشِ أُمِّنِی (زَهْرَه یِ گَنَاشِ أُمِّنِی): جرأتِ
 زهره گناش ام منم. گفتش ندارم.
أُمِّ هَسْتِ وِ بُوْد (أِ هَس تِ بُوْد): از هست و بود.
أُمِّ بُوْم (بِیْم): باشم.
مَسْتِ أُمِّ بِکُن (مَس تَم بِ کُن): مستم کن.
دِی (دِی): دیروز.
أُمِّ آجْرَاتِ آر (مَا جُرَاتَا): بر سر جرأت بازم آور.
نِی: نیست.
تُرِس: ترس.
أُمِّو آویزی (أِ یَاوِ زِی): می آویزد [زمان ساده].
وَانِی (وَانِ): فرو نشیند.
أُمِّ پُرَوَائِی (أِ پُرَوَائِی): پروایی از دریا ندارد.
أُمِّ پُرَوَائِی (أِ پُرَوَائِی): پروایی از دریا ندارد.

<p>آم بار (أَم بَا) [مخفف «أَم بَارِئِ»]: در دست دارم. پَای (پَا): پای. نَسَم (ن سَم) [مخفف «نَسَم»]: بگذارم. حُوم (حُم): خودم. أَش بَرَم (أَش ب بُرَم): بیرمش. بوی (ب): باشد. وانِ (وَان): فرونشیند. این بنده تَهی مغزا (ان بِن دَات هِی مَغز): این بنده تهی مغز. اومد (أَم): آمد. مین بندهنا (مِن بِن دَن): آن بنده مشخص. اش آجستئی (شَا جُس ت): یافته است. تگک این دنیا (ت گَن دُن یا ن): در این دنیا. اُمواسستئی (أَم وَاَسِس ت): برداشته ام. [از یوسف معنی اُم وَاَسِس تئی (أَز یوسُف مَع نِیم وَاَسِس ت)].</p>	<p>جار اخدا بزئم (جَار- خُ دَا بَز تَم): خدا را ندا بزئم. بگئوم (ب گَم): بگویم. آآداب مسلمانی: از آداب مسلمانی. لوی سر (لَا سِر): روی سر. نه آویزونئی (ن آ وِی زون): آویزان نیست. ازمانی: ازما نیست. ات آهشتئی (تَا هِش ت): برجا نهاده‌ای. پدا واسه (پِد وَا س): بیا بردار. واسه (وَا س): بردار. بیر (ب ب): بیر. اسئی خوت (ا سِ اِخ ت): برای خودت. امشت: از مشت. ام آشای (م شَا): میتوانم [زمان ساده]. مه اشگستئی (مِش کَس ت): شکسته ام. ات آوی (تَا): میخواهی. اش پکنه: بکنی اش؛ آن را بکنی. چدار: پابند جانوران اهلی.</p>
---	---

سردر گریبون

<p>گرا (گُ رَا): فروزان؛ شعله‌ور. نی: نیست. مه (م): مگر. مدین: جائی شعیب عصای شبانی به موسا داد. چدئی (چ د): رفته است. پیر دل آگاه: شعیب که نور نبوت را در جبین موسا میدید و عصای نبوت به او داد. هیچگه: هیچکس.</p>	<p>دش: دیشب ام پرسید (أَم پُر سِی): پرسیدم. امرد: از مرد. تَش ایمن (تَشِ ای مَن): آتش ایمن [همان آتشی که موسی را در وادی ایمن ندا زد که اَنی اَنَا رَبُّک، و مأموریت مبارزه با فرعون را به او واگذار کرد]. اسئی چه (ا سِ اِچ): برای چه؛ چرا.</p>
--	---

- اعشوقی (ا عشق): ز عشق است. خنجی را دیدم.
 خسته‌ئی (خَس ت آ): خسته است. اش اگت (ش گت): میگفت.
 دیگه (د گت): دیگر. کرد آبودستّم (کر دا ب دس تم): دور و منزوی شده ام.
 تگ مصر: در مصر. تیل (بروزن پیل): رهبر کاروان.
 جانی: جا نیست. دژگه: دزدگاه؛ کمینگاه راهزنان.
 پُشت بون (پُش ت بو): روی پشت بام. یانی (یا ن-): نمیداند [زمان ساده].
 شه خیزی (ش خي ز): دارد میدود. شه دامون گبانی: بر دامان قبایش نیست.
 اُشتر شه خیزی: شتر دارد میدود [اشاره به داستان ابراهیم ادهم که در مثنوی آمده (ابراهیم از پشت بام کاخش صدای پا شنید؛ ندا زد که کیست؟ گفت: اشترم. گفت: مگر اشتر بر پشت بام می‌رود؟ ندا آمد که: مگر خدا را هم میتوان در درون کاخ جستجو کرد؟)].
 بستئی (بس ت): افتاده است. اخیل رهسپارون: از خیل رهسپاران.
 ام آکاویدئی (ما کؤ و و د) کاویده‌ام؛ جستجو کرده‌ام. دُر آئی (دُر آ): در آید.
 یه آرستی (ی رُس ت): بر نخیزد. دُر آری: بیرون آورد.
 خرس چشی: اشک چشمی. بسازی: بسازد.
 پفتی / بیفتی (پف ت): بیفتد. امو آده (م د): به من ده.
 واگوی (وا گ): باز گوید. از خوم: از خودم.
 چُدستیت: رفته‌اند. مین دریای (م ن دریای): وسط دریای.
 بادیه: بیابان. خود موج: با موج.
 بانگ درا: آواز زنگ کاروان. خروشون (خ ر- شون): خروشان.
 تنگئی (تن گ): تنگ است. بیوم و بیچ و تاب جاودانی: تبدیل به بیچ و تاب جاودانی شوم.
 تگ این دهنا (ت گن ده ن): در این ده مشخص.
 رُزی خنجی ام دید (رُزی خن جیم دی): روزی

چنگ دل

- اَشُو (اِشُو): امشب.
 لُوی دوشُم اود (لَا دِش مُد): بر دوشم بود.
 کَرْدائی (کَر دَا): دارد میکند.
 رَه مَه اسپرید (رَه مَس پَری): راه میسپردم.
 اُمدئی (اُم د): آمده است.
 افندئی (اُف ت د): افتاده است.
 مِه تِگ کَلَه افندئی (م تِگ کَل لَف ت د): در سرم
 افتاده است.
 اُم آوی بگوم (م ا ب گم): میخواهم بگویم.
 اُم یه آشای (اُم ی ش ا): نتوانم.
 نه گوم (ن گم): نگویم.
 سَنَه ام (س ن م): سینه ام.
 اشکستائی (اش کس ت ا): دارد شکسته میشود.
 وا آهی نه بوی (وا آهی ن ب): به آهی تبدیل
 نشود.
 شه تِگ: در آن.
 وا دید نه آ (وا دی ن آ): یافت نشود.
 تنگ ئی: تنگ است.
 ان گننا: این دیوانه مشخص.
 یک ولا: یکباره.
 لو وا بیابان کردائی: باز دارد رو به بیابان میکند.
 مون پا اود (مُن پا اُد): برپا میداشتم [استمراری].
 دار و بُد (دا ر بُد): چوبه و رسن.
 بی پروائی (بی پَر وا ا): بی پروا است.

چش اره

- بِرز (ب رز): بریز.
 شَسْتَم (شَس تَم): نشستم.
 دُر آئی (دُر ا): درآید؛ بیرون آید؛ خارج شود.
 بوی (ب): باشد.
 چَش ارَه (چ ش رَه): منتظر؛ چشم بر راه.
 چُدَم (چ دَم): رفتم.

اُم دِید (اُم دِی): دیدم.
یا نَم: ندانم.
خَو تَس تودیت (خ تَس س- دت): خفته بودند.
چَس تود (چَس سُد): [مخفف چُد س تود]: رفته بود.
اُم دِید (اُم دِی): دید.
اُم س ز ت (اُم س ز ت): زد.
اُم س گ ت (اُم س گ ت): گفت.
بِش ن فِی (بِش ن ف): بشنود.
اَز بون ساقِی (اَز بِن ساقِی): از زبان ساقی.

ای دل

گنابازی: دیوانه بازی.
بَس نِی (بَس ن): بس است.
دَس تَم تِه دامن: دستم به دامن.
دُوستا / دُوستایه: داری میدوی.
چَش ت واکد: چشمت را باز کن.
اُویائی (وا ا): نشسته است.
تِه مَکَمَن: (ت مَک مَن): در کمینگاهت.
اُم و اسیست نِی (اُم و اسیست): برداشته است.
بکنه (بکن ن): بکنی.
اکله ات دُر کُن (ا کَل ل ت دُر کُن): از سرت بیرون کن.
وا گرد: برگرد.
واتگ لونه خوت: باز به لانه خودت.
سر گشتگین: سرگشتگی.
مَچُو (م چ): مرو.
دوار: دیوار.
اُویائیت (وا ا ت): نشسته اند.
شوبار (ش با): [مخفف شُوبار نِی]: در دست دارند.
کوبه: کوبه.
مَپین: مکوب.
اُو: آب.
جو خَن (ج و خَن): هاون.
اَجُو خَن: درهاون.
اُرد: برکنار و دور از چیز یا کسی.
اُوبِی (اُ- بی): بینداز؛ بیفکن.
اُت هَه (اُت ه): داری.
فُرنگ: طناب.
کر دا / کردائِه: داری میکنی.
کاوین سوزن: سوراخ سوزن.
چَهَر: گودالی که نهال در آن نشانند.
فسیل: خرما بن؛ درخت خرما.
خَلالو (خ ل ل): میوه نارسیده درخت خرما که در مراحل اولیه باشد. [برای تفسیر این ضرب المثل، به نوشتار چارچار و خَلالو در بخش چهارم رجوع کنید]
واچیدا / واچیدائِه (وا چ دا): داری برمیچینی.

مَش : مگس.
سُك : تحریک؛ ضربتِ نیشِ خار یا میخ.
دُون : دانه.
اَش دِیدئی (اَش دِ دِ): دیده است.
مَنَه : مگذار.
بَشکار / بَهشکار : فصلِ شخمِ زنی.
مَبَش (مَب): مباح.
اَسئی هی : برای او.
اَت نِه بَسْتئی (اَت نِ بَس سِ): نیفکنده ای.
دَدَا / **دَدَا یِه** : داری می دهی.
تَالَه (تال): محصول.
خُود تُو (خُد ت): با تو.
اُت هَه (اُت ه): داری.
دُفصلئی (دُفصل ل): دوفصل است.

شطحیات

یَك رَز : یک روز.
کِر دائی (کِر دَا): دارد میکند.
اَش آدَه (شا د): او را بده؛ به او بده.
گَسْتَر دائی (گَس تَر دَا): دارد میگستراند.
اُت بَگُو (اُت بَ گِ): بگویدت.
خُود پِیامَت : با پیامت.
دُرُو (دُرُو): دروغ.
گَنگ بَیوم (گَنگ بَ بُم): گنگ شوم؛ لال شوم.
اکنه (اک ن): کنی.
اُم یَه آوی (اُم یَا): نمیخواهم.
بُودئی (بُ دِ): بوده است.
بِگُوم (بِ گُ م): بگویم.
مِین دِلی که (مِین دِ لِی کِ): آن دلی که.
مُون یادئی (مُون یَا دِ): یادمان هست.
اُت نَدئی (اُت نَ دِ): نهاده ای؛ گذاشته ای.
چون بَالئیم (بِ اِل اِم): بسازیم.
واخون بُدئی : تبدیل به خون شده است.
بِد زِر [مخفف «بِد آ زِر»]: بیا پائین.
اُنجام دَهِیم
اُدَسْتِ که اَفْتَدئی (اُدَس تِ کِ ف ت دِ): به دست چه
جُنِیستَه : جنبیدی.
کسی افتاده است.
اَو بَند : آب بند؛ بندی که جلو سیل بسازند.
اَش گَنئی (اَش کُن ن): بشکند؛ خواهد شکست.
مُونی (مُونِی): نداریم.
کشتی ن (کَش ت ن): کشتی.
اُمدئی (اُم دِ): آمده است.

راه خونۀ حق

خدائی (خُ دا ا): خدا است.	شه بر کرد (ش بر ک): به بر کرد؛ پوشید.
جدائی (جُ دا ا): جدا است.	بود (بو): شد.
که ات دید (کت دی): که دیدی.	واسه (وا س): بر دار.
سفیدئی (سَ فی د): سفید است.	ادیوستون (ا دی و س سو): به دیوستان.
مگویی (م گ): نگو.	چدائیت: دارند میروند.
پارسائی (پار سا ا): پارسا است.	رزی: روزی.
بسا مرتا: چه بسا انسانی که.	شه ما گت (ش ما گت): به ما گفت.
مرت: انسان؛ آدم.	پش پیش: پیش پیش.
زنگاری اُش بار: زنگاری گرفته است.	شه خیزی (ش خ ی ز): دارد میدود.
اُش بارئی: گرفته است.	شون قفائی (شُن ک فا ا): در قفایشان است.
پاتیل میرائی: کهنه دیگ که از نیاکان رسیده.	اُم آده (ما ده): به من ده.

عزت نفس

پشین: ظهر.	بکنه: بکنی.
خود (خُد): با.	پش: پیش؛ نزد.
خود یک پشته خار: با یک پشته خار.	اُم دستیت (اُم دِس سِت): آمده اند.
رَه چُ دن (رَه چُ دا): راه رفتن.	چُد ستیت (چُ دِس سِت): رفته اند.
پای پتی (پا پ تی): پای برهنه.	چش بکن (چش ب ک): نگاه کن؛ بنگر.
لوی (ل ا): روی.	واموندئی (وا مو د): بازمانده است.
کوله (ک ل ا): کوله؛ پشته.	اصفحه روزگار: بر صفحه روزگار.
سکره: تُنگ سفالین بزرگ.	بگروخ (ب گ رُ خ): بگریز.
هسی: طشت سفالین.	گردنت (گَر دت): گردنت.
وامُشتن (وا مُش تا): روفتن، رویدن.	نه بوه (ن ب): نباشی؛ نشوی.
جهود: بهود.	منه: مگذار.
صد ولا: صد بار.	طوطین (توت ن): طوطی.

اَشِ آراستئی (شا راس ت): آراسته است.	خوشگو (خَش گ): خوشگو.
بهون: عروس.	مَرْتُمِي: انسانیت.
بیریم (بِب رِم) بیریم.	یه آپاشی (ی پاش): نپاشد.
خورد و خواو (خَر دُ خُو): خورد و خواب.	خوشئی (خ ش): خوش است.
اسئی مامدئی (س ا م ا م د): برای ما آمده است.	ان یائیت (ان یا ات): اینهایند.
بکنیم (ب کئ نم): بکنیم.	زندگین (ز ن د گ ن): زندگی.
این جهانان (ان ج ها ن): این جهان.	اَش آندئی (شا ن د): وانهاده است؛ ساخته و آماده کرده است.
گستردهئی (گَس تر د ا): گسترده است.	گَش: زیبا؛ دل پذیر.
واسه: بردار.	زیبر (بروزن پیکر): زیور.
لوا درگاهی مَنه: روبه درگاهی منه.	بُر دائی (بُر د ا): دارد می برد.
اگشت: برگشت.	اَش آفریدئی (ش ا ف ر ی د): آفریده است.

مو و ملا

سِر شوخی بگو واز: سِر شوخی بازکن؛ شروع کن به شوخی کردن.	خُفتنی: هنگام عشاء.
چُدَم: رفتم.	بُودَم (ب د م): شدم.
اُم که (اُم ک) [مخفف اُم کرد]: کردم.	خُود دِیان ازل: با دیان ازل.
میندا که (م ن د ک): آنچه آنچنان که.	چَش مه مَلا فته (چَش م م ل ا ف ت): چشمم به ملا افتاد.
اَش که (اَش ک) [مخفف اَش کرد]: کرد.	اَش زَت اُود (اَش ز ت د): زده بود.
زِر چَش کِی (زِر چ ش کِی): زیر چشمی.	شِه محراب زَت اُود: به محراب زده بود.
اُت آوی (ت ا): میخواهی.	بِی سُبَلت: بی سیل؛ سیل تراشیده.
اُمُ ده (م د): به من ده.	اُودَم (ا د م): بودم.
اُم هس تئی (اُم هس ت): دارم.	اَش گُت: گفت.
رِوز گاریئی (ر- ز گاری ا): روزگاری است.	خُود ملا: با ملا.
چِر مَک: لایه چربی چرکین که روی سطح اجسام را میگیرد؛ لایه چربی بدبو که روی	بگو / بکن (ب کئ): بکن.
	بگو واز (ب کئ واز): بکن باز؛ باز کن.

آبِ رَاكِدٍ گندیده نشیند.	أَشْ أَكْنَمُ (شَكُّ نَم): می‌کنمش [زمان ساده].
أَشْ بَارِنِي (أَشْ بَارِ): گرفته است [حالت].	أَشْكُفِي (أَشْ كُفِ): میدرخشد [زمان ساده].
گَارِنِ / گَارِنِ: گاری.	لُوشِ (لُوشِ): رویش.
أَفْتَدِي (أَفْتَدِ): افتاده است.	أَدْرِخْشِي (أَدْرِخْ شِ): می‌درخشد [زمان ساده].
يَانِمُ / يَدَانِمُ: ندانم.	جَشِيَاشِ: چشمانش.
أَمِ كَرْدِي: کرده‌ام.	شِهْتَنِ أَفْتِي (شِ تَ نَفْتِ): به تنش می‌افتد [زمان ساده].
جُهُونِي (جُ هُونِي): زیبایی.	أَكْرَمُ (أَكْرَمُ): میگیرم [زمان ساده].
خَوْشِ مَسْلِي: خوش سخنی.	وَازِ: باز [نقیض «بسته»].
دُهْتِ پَرِيُونِي: دختر شاه پریانی؛ فرشته‌ئی.	أَزْنِمُ: می‌زنم [زمان ساده].
أَشْ آكْشِيدِي (شَاكْ شِدِ): ترسیم کرده است.	أَكْرَمُ (أَكْرَمُ): می‌مکم [زمان ساده برای مکیدن، آنطور که آب را زمین بمکد].
بُودِي (بُ دِ): بوده است.	أَخْرَمُ: می‌خزم [زمان ساده].
شِهْدُوشِ وَ بَرَشِ بَسْتِي (شِ دِ شِ بَرَشِ بَسْتِ): به دوش و برش بسته است.	شِهْدُوشِي (شِ دُوشِ): درحال دویدن است.
گُپِ: گونه.	وَ اَكْشُوشِ بُوَسْتُودِ (وَ اَكْشُوشِ بُوَسْتُودِ): تبدیل به گوش شده بود.
لُنَجِ: لب بالائی.	شِه كَپْ أَوْدِ (شِ كَپْ أَوْدِ): به دهن گرفته بود.
از دَرِ دُرِ آدَا: از در در می‌آید [زمان ساده].	هِي اَشْ أَزْدِ گَاَزِ (هِي اَشْ أَزْدِ گَاَزِ): پیوسته گاز میزد.
أَفْتِي (أَفْتِ): می‌افتد [زمان ساده].	شِه مَوْدَدِ (شِ مَوْدَدِ): به من داد.
أَتِيشِ: به تپش.	خُو تَرِ أَشْ كَرْدِ أَوْدِ (خُو تَرِ أَشْ كَرْدِ أَوْدِ): خود را خیس کرده بود.
جُومِ: جانم.	
أَبُوي (أَبِ): میشود [زمان ساده].	
أَشْ أَشَانِمُ (شِ شِ نَم): می‌نشانش [زمان ساده].	
أَنِيمُ (أَنْ يَم): می‌نشیم [زمان ساده].	
أَشْ أَدَمُ (شِ دَم): می‌دهمش [زمان ساده].	

زندگی

كُنْبِنْدِ: گنبد.	كَجِ پَرُورِي (كَجِ پَرُورِ): کج پرور است.
بُودِي (بُ دِ): بوده است.	دِيبِ: دیو.

وایا بُودئی : برپا شده است.
 اَش گِرت : گرفت.
 جاهدوا فینا : درراه ما جهاد کردند [آیه قرآن که میگوید: کسانی که در راه ما جهاد کردند راههای خودمان را به او نشان میدهیم].
 تَپ تَپی (تَپ تَپ): نان جوین کلفت و سفت؛ نان درویشانه.
 هُرما : خرما.
 یَه آبین / یَه آبینی (یَ بی): نیند.
 چون اش آشای (چو ش ش آ): چه گونه تواند.
 اَش آوی (ش آ): میخواهد.
 وابتی : بریندد.
 مینکه (می ن ک): درمیان.
 اَش بارئی (اَش بار): دردست دارد.
 واخون بُودئی : تبدیل به خون شده است.

شون لو نَدئی (شَن لو ن د): رویش نهاده اند؛ بر رویش وضع کرده اند.
 اُم دید (اُم دی): دیدم.
 چَرخاو : چرخاب تیغۀ کوه.
 اینگا (ان گ): اینجا.
 بیائون : بیابان.
 اُفتدئی (اُف ت د): افتاده است.
 نوم : نام.
 یانی (یا ن): نداند.
 جُل خَر لا : پالان خر دوز.
 بگذری : بگذرد.
 نه بویم (ن بی): نباشیم.
 ارز : امروز.

بهار خنج

بَهاری (بَ ه ا ر): بهار است.
 زیبائی (زی با ا): زیبا است.
 شه بر که / شه بر کرد : به تن کرد.
 شون پائی (شَن پا ا): برپا کرده اند [استمراری].
 دومن (دو من): دامن؛ بخش پائینی زمین.
 جلوه گرئی : جلوه گراست.
 لوزی (ل و ز): از دشتهای اطراف خنج.
 چرخاو (چَرخ و): زمینی در پوزه کوهی در خنج که بهارانی جادویی دارد.
 اچل گزی اچو : به چل گزی برو. [چل گزی، دشتی در دامنه کوهی در خنج که به هنگام بهار به انواع گلها آراسته میشود].
 امانی (اَم ن): همانند است؛ شبیه است.
 گنم : گندم.
 وایستی (و ا س س): ایستاده است [این عبارت به همین شکل گفته میشود و مخفف وایستدئی است].
 اگه برا چو : از کوه بالا برو.
 کُناردون (کُن نار دو): جنگل کُنار.
 اوبی (اُ بی): بیفکن؛ بینداز.

چَشِي لَوِي كُناردون اُوبِي (چِ شِي لَأ كئِ ناردو اُ
 - بُي): نگاهي بر جنگل كُتار بيفكن.
 كليله: جوجه گنجشك كه تازه از تخم بيرون
 آمده باشد.
 چنج چنج اُش ئِي (چنج چِ خُ شِ): دارد جيج جيج
 ميكند.
 لَوِي كُنارِيا (لَأ كُنارِيا): روي كنارها.
 گُهرسائِي (گئِ هَر سا ا): گوهر سا است؛ دارد
 گوهر می سابد و ميريزد؛ گوهر ريز است.
 اُش آسِي / اُش آسِست (شاسِ): برداشت.
 ادستِ مَو چو: از دست من رفت.
 اُمُو ده / اُمُو آده: به من بده.
 تَه واخوَرُم: تا بنوشم.
 اهر طرفِ نگرِستام / نگرِستائِم: به هر طرف

باريدو

اُم اَوِي (م ا): ميخواهم.
 باريدو (بار ا دو): يك بار ديگر.
 بوم (بم): باشم؛ بشوم.
 ديگه (د گئ): ديگر.
 ديگه ني (د گئ ني): ديگر نيست.
 ابهوده تلف بود: به بيهوده تلف شد.
 اسرِ مدرسه يا: برسرِ مدرسه ها.
 از اين چَمبِرا (ازن چَم بَر): از اين دايره مشخص.
 واچَم: دوباره بروم.
 سرِ پلگارِيدو (سِرِ پِل گارِ ي دو): برسرِ پرگاري
 ديگر.
 اُم نه ديدئِي (اُم ن د د): ندیده ام.
 اُم آخود بگر (ماخ ب گر): مرا به خود بگير.
 كه امدِي (كم د): كه آمده است.
 خريدارِيدو (خ ري دار ا دو): خريداري ديگر.
 نسَم: بنهم.
 سَر و بيائونِ نسَم: سر به بيابان بگذارم.
 بينيت (ب ب ن ت): بينند.
 اين دلِ سر گشته نا (ان دلِ سر گش ت ن): اين
 دل سر گشته.
 يارِ مَو نه بود (يارِ م ن بو): يار من نشد.
 پَلسمود: غريب مرگ.

هی پَلْسَمُودِ دَلَم : عبارت نفرین به معنای «ای که دلم در سرگردانی هلاک شود».

وفق مراد

از کَرِ ما : از کارِ ما.	اَشِ وَا سِی (اَشِ وَا سِ): برداشت.
یَگِشائی / یَه آگشائی : نگشاید.	مِینِ خُوبون (مِ نِ خُوبون): میان خوبان.
خداجویون اُود (خُدا جو یو نُد): خداجویان بود.	شِه دَلَمِ بَست : به دلم افکند.
اَشِ که / اَشِ کَرِد : کرد.	اعشَقِ رِخِ خُوش : زعشق رخ خودش.
بِگویی : بگو؛ باشد.	هی چِدئی (هی چُ دِ): او رفته است.
یَه اَکُن (یِ کُ): کند.	واپا بودئی (وا پا بُ دِ): برپا شده است.
اَکُن (اَ کُ): کند.	گَرَهَن : گره.

لن ترانی

تَگ : در.	شُوی (شُ وِی): شبی.
وَارِستَد (وَا رِست ت): ازجا خاست.	اُم کَرِد (اُم کُ): کردم.
دُورون : دوان؛ درحال دویدن.	اُم آسِست (ما سِ): برداشتم.
تاوَنده (تَو وَن د): تابنده.	بو دُم (بُ دُم): شدم.
فُتون خیزون : افتان و خیزان.	اُود (اُد): بود.
پویون : پویان؛ درحال پویش.	چُدُم (چُ دُم): رفتم.
اُرِستَد (اُرِست س): برخاست.	هویدا بود (بو): هویدا شد.
گَنابازی : دیوانه گری.	اَش کشید : کشید.
بَس آکُن (بَ سا کُ): بس کن؛ کافی است.	اَش بَست : بست.
لَن تَرانی : مرا نخواهی دید [اشاره به داستان موسا که در کوه طور از خدا دیدار خواست و خدا گفت «مرا نخواهی دید»].	مه جون جَست : بر جانم جست.
	اَش سو خنَدُم (اَش سُوخ ن دُم): مرا سوزاند.
	بَلُم اَش تَکُنَد (اَش تَکُن ن): خاکم را تکاند.

فتنه

کِرْدائی (کِرْدَا): دارد میکند.
اُورْدائی (اُورْدَا): می آورد.
خَرگِ تَشئی (خَرگِ تَش): اخگر است.
اَش کِه / اَش کِرْد: کرد.
اَش گِرْت اُود (اَش گِرْت اُود): گرفته بود.
نِه بَسْتائی (نِبَسْتَا): نمیندد [استمراری].
تَب تَب اَشئی (تَب تَب اَش): درحال تپش
 است؛ دارد دست و پا میزند.
بَبوم (بَبوم): بشوم.
گَب: گونه.
لُنچ: لب.

مال و علم

دُش: دوش؛ دیشب.
مِین (مِن): میانه.
اُفْتَدئی (اُفْتَد): افتاده است.
اُم اُوی (اُم اُوی): میخواهم.
اَش بَگوم (اَش بَگوم): بگویمش.
اُم گُت: گفتم.
یَه اُبوَه (یَه اُبوَه): نشوی؛ نمیشوی [زمان ساده].
چَش تِه مالئی (چَش تِه مال): چشمت به مال
 است.
اَش اَکَد (اَش اَکَد): باز کرد؛ گشود.
اَش اَدَد (اَش اَدَد): باز داد.
جو اُم شادَد: به من پاسخ داد.
اَش اُورَد (اَش اُورَد): آورد.
اَخیالی اُفْتَدئی: باز به خیالی افتاده است.
چَش بَکُن: بنگر.
اَش و ابار کِرْدئی: دوباره بار کرده است.
اَش بَین: ببینش؛ اورا بنگر.
کُورِو (کُورِو): میوه نسبتا تلخ و زبر و ناگوار
 بوته کهور (نه درخت کهور) که برای رفع
 گرسنگی از سرِ ناچاری سبند و خورند.
اُوی دسگاه: به روی دار و دستگاه.
اَش هَه: دارد.
چاقئی (چاق): چاق است.
خِیگ: مشک پر آب یا پرباد.
غَطْرَه و عگال: دستار روسری مردانه عربها با
 سر بند سیاهی که طناب موئین است.
اینگا (ان گُت): اینجا.
واخوان: برخوان.
این آیاتا (ان آیات): این آیات.
ایندا (ان دُ): اینگونه.
اَش نیستئی: ندارد.
اَرزِشئی (اَرزِش): ارزش است.
توپا (توپا): توپ.
اُبل: افت و خیز توپ وقتی بر زمین زده میشود و

به حرکت درمی آید.	اَش هَسْتِئِی (اَش هَس ت): دارد.
تِگِکِ بِلِئِی (تِگِکِ بِل): در وضعی مثل توپ	اِسِئِی: برای.
است که پیوسته بین این و آن درگردش	سَوَز: سبزه.
است و دست به دست و پا به پا میشود و بر	گَشِئِی (گَش): دلپذیر است.
زمین میخورد و بلند میشود.	گَوَر: گبر؛ زرتشتی.
مِین که (مِین ک): آن که.	اُت کِرْدِئِی (اُت کِر د): کرده‌ای.
خُوبِئِی (خُوب): خوب است.	نُون (نُون): نان.
هَشْت: خشت.	گِرِهِن: گره.
اَهَشْت مَالِی: به خشمالی.	اُت یَه اَشْناسِی (اُت یَش ناس): نمی شناسدت [زمان
اُش بوی (اُش ب): داشته باشد.	ساده].
مِیندا (مِین د): آنگونه؛ آنچنان.	یَه اَبَر (ی ب): نمی برد [زمان ساده].
مَهْی: ماهی.	یَه اَكُن (ی ک): نمیکند [زمان ساده].
خَوَرْدائِیت (خَر د ا ت): دارند میخورند.	اُت شَوْنْدِئِی (اُت شَو د): نشانده‌ای.
نِکْنِم: نکنم.	اُت بَسْتِئِی: بسته‌ای.
دِیدا / دِیدایِه (د دا): داری می‌بینی.	اُت گُتِئِی (اُت گُت): گفته‌ای.
اُم اَبَسْتِئِی (ما بَس ت): بسته‌ام.	اُت اَلاسْتِئِی (اُت لاس ت): ساخته‌ای؛ ایجاد
اَش اَکِرْدِئِی واز (شا کِر د واز): کرده است باز؛	کرده‌ای.
گشوده است.	وامباز: خُلف وعده مکن.
ما تَه لوی دِنیا اُورْدِئِی (ما ت ل ا دُن یا اُور د): ما را	واسه: بردار.
به روی دنیا آورده‌ای.	پِیشْتَه (پِیش ت): نقطه چرخش پایه در.
مَگُو (م گ): مگو.	واکو / واکن: بازکن.
بِیوید (ب بی): بشوید.	واز: باز.
خُود ما (خُد ما): با ما.	رُوزِین (رُوز ن): روزی.
اَكُن (ا ک): کند؛ میکند [زمان ساده].	گَم اُت کِرْدِئِی (کُ م ت کِر د): کم کرده‌ای.
بَنده یات: بنده‌هایت.	بَش اَكُن (ب شا ک): افزون ساز.
بوی (ب): باشد.	اَش اَدَه (شا د): به او بده.
واز: باز.	بِیرِیت / یَه اَبْرِیت (بِیر ت): نبرند.

شُونِي (شُني): ندارند.
 شُون سُوَارِ گَارِي نِ دُوَلَتِ كُنْ : بر گاری ثروت
 آن بده گاز.
 سوارشان کن.
 هَي : پیوسته؛ به طور متواصل.
 اش آدِه : بدهش.
 هَي اش آدِه گاز (هَاشَا دِ گاز): پشت سر هم به

حاجی

اِحَجِ وَاگِشْتِ اُوْدِ (واگِش تَد): از حج برگشته بود.
 سَكِكُ لَكِ اُتِ اُوْدِ (سَكِكُ لُ كُ تَد): داشتنی پویه
 آوِ چِه زَمَزَمِ : آب چاه زمزم.
 اُتِ اَدِر كِرْدِ (اُتِ دُر كِ): بیرون کردی.
 اُتِ كِه / اُتِ كِرْدِ (اُتِ كِ): کردی.
 اُتِ اَيَادِ اُوْمَدِ (اُتِ اَيَادِ اُوْم): به یادت آمد.
 اُتِ اَبَسْتِ (اُتِ اَبَسْت): بربستی.
 تِه اَللهِ دَدِ (تِه اَللهِ دَ): به الله دادی.
 اُتِ اَكِه / اُتِ اَكِرْدِ (اُتِ كِ): میگردی.
 اُتِ اَيَادِ اَفْتَدِ (اُتِ اَيَادِ اَفْت): به یادت افتاد.
 اُتِ اَيَه زَتِ (اُتِ اَيَه زَ): بر هم زدی.
 مِينِ شُونَا (مِينِ شُونَا): آن شب مشخص.
 وَا مَوْنَدِه (وَا مَوْد): ماندی.
 اُتِ گَزَرَنْدِ (اُتِ گَزَرَنْ): گذراندی.
 هُنْكَ اَبُوْدِ (هُنْ كَا بُو): خنک شد.
 رُوْشِنِ اَبُوْدِ (رُوْشِنِ اَبُو): روشن شد.
 چَشِ تِه دِرِيَايِ خَلَايِقِ كِه : [كِه مَخْفِ كِرْدِ]
 به دریای خلاق نگریستی.
 اُتِ اُوْدِ (اُتِ تَد): داشتنی.
 اَشِ اُوْرْدِ اُوْدِ (اَشِ اُوْرْدِ): آورده بود.
 اُمِ گُتِ : گفتم.
 خُوْشِ اُمْدِسْتِه (خُوْشِ اُمْدِسِ سِ): خوش آمده‌ای.
 بَشْمِ (بِ شْمِ): بگذار بینم؛ به من نشان بده.
 اَگِشْتِ نِي (اَگِشْتِ تِ): برگشته است.
 وَخْتِي : وقتی.
 اُتِ بَسْتِ : افکندی.
 خُوْتِ (خُوْتِ): خودت.
 اُتِ بَسْتِ : بستی.
 اَدِرِ چِدِه : بیرون رفتی.
 كِنْدِسْتِ (كِنْدِسْتِ): کنده شد.
 مِينِ وَخْتَا (مِينِ وَخْتِ تِ): آن وقت مشخص.
 گُمِ اُوْدِه (گُمِ اُوْدِ): گم بودی.
 پَا بَه پَايِ (پَا بَه پَايِ): پا به پای.
 سَكِكُ لَكِ : پویه؛ جست و خیز آهسته که به عربی
 «هروله» گویند.
 اُتِ اُوْدِ (اُتِ تَد): داشتنی.

دریا.	اُتِ کَرْدَنِی (اُتِ کَرْدِ): کرده‌ای.
بَر آری: بر آورد.	اُتِ اَتْرَاشِید (تَ تِ رَاشِی): میتراشیدی.
بَلَرزِی: بلرزد.	نَش: ناخن.
اِتِ آیاد اُومَد (تا یا دُم): به یادت آمد.	اِتِ اَگَرِت (تِ گِ رِت): میگرفتی.
اُشِ کَرْدِسْتُود (اُشِ کَرِ دِسِ سُد): کرده بود.	مِه خُومِ دُورِ کِه / کَرِد (مِ خُمِ دُورِ کِ): از خودم دور کردم.
زِرِ بَارِ مِعاصِی: زیر بار معاصی.	گُفْتون: بهتان؛ سخن دروغ و ناروا.
مُرْدِسْتُود (مُرِ دِسِ سُد): مرده بود.	دُرُو (دُرُؤ): دروغ.
تِه دِلْتِ گُت: به دلت گفتمی.	یِه اَدارِم (یِ دَا رِم): نیاورم؛ نمی آورم [زمان ساده].
مُو بَه جَنگَم: من به جنگم.	اَزبُون: بر زبان.
خُودِ اَبلیس: با ابلیس.	یَشْنُقَم: نشنوم.
تِه دِلِ اَدْرِ کَرْد: از دل بیرون کردی.	اُمِ پَرسِید (اُمِ پُرسِی): پرسیدم.
تِه گُرُوخْت (تِ گِ رُوخْت): از تو گریخت.	لُورُش: لبش
جُون (جو): جان.	اُشِ آیِه نِه زَت (شای ن ز): برهم نزد.
بَکَنه: بکنی.	وامونداُود (وا مو دُد): درمانده شده بود.
کَهَر: بز نر جوانسال.	مُؤْمِنِ سادَه نَا (سا د ن): مؤمن ساده مورد نظر.
نِیتِ اُتِ بَسْت: نیت بستن.	اُشِ دِید اُود (اُشِ دِ دُد): دیده بود.
هَر چِی اِتِ هَه (هَر چِیتِ هَ): هر چه داری.	اِتِ کِی آو (اِتِ کِی آو): به قطره‌ئی آب.
تِه دِلْتِ گُت: به دلت گفتمی.	خُشِنُود اُود (خُشِ نُو دُد): خشنود بود.
پَس از مِین (پِ سَزِ مِین): پس از آن.	
دِیگِه (دِ گِ): دیگر.	

مَر تُمِ گَر شِتی

مِه تَگِ خَاطِر: در خاطر.	اُشِ وَا سِی / اُشِ وَا سِست (اُشِ وَا سِ): دوباره برداشت.
گُذِشْتائِی (گُذِشْتِ اِ): دارد میگذرد.	اُشِ وَا بَسْت: دوباره بر بست.
مَمَدِ جَا فَر: محمد جعفر.	مَلِکی: گیوه که برپا کنند.
چَر وَه داری (چَر وَا داری): چارواداری؛ تجارت با کاروان خر و قاطر و شتر.	زَر دَه: خاکی رنگ؛ یکی از رنگها که نزدیک به

- روننگِ خاکی است. هون (هُ-) : بله.
- اده دُر چو : ازده بیرون رفت. یاتم کجائی (یا نَم کُجا ای): نمیدانم کجائی!
- اَش نه اُود (اَش ن اُد): نداشت. غریبه که نمیدانم اهل کجاست.
- اَش که / اَش کَرِد (اَش ک): کرد. این وَختا (ان وَخ ت): این وقت.
- شه پرسید (ش پُرسی): از او پرسید. خوش (خُش): خودش.
- اَش فهمید (اَش فَه می): فهمید. نه اُویائی (ن و ا ا): ننشسته است.
- مین ولانا (من و لانا): آن بار مشخص. تَگ این دهنّا: در این ده.
- جَنه (ج ن): جناح [از روستاهای لارستان]. براسو (ب راس): برادر کوچکتر.
- مین بومینا (من بوم یا ن): آن بومهای مشخص. براسوی شوت (ب راس شوت): برادر شوهرت.
- شه گت : به او گفت. آشنامئی (آش نام): آشنایم است.
- کا کائی (کا ک ای): برادر بزرگتری. دور (در): دروازه.
- مُوهستئی (م هس ت): داریم. زنو (ز ن): زن ناشناس؛ زنکه.
- اُچو (اُچ): برو. یه اَدیم (ی دم): ندهیم؛ نمیدهیم [زمان ساده].
- اَش واجوز گر (اَش واجز گر): سراغش را بگیر؛ جو یایش شو. اُچو (اُچ): برو.
- بش / به : باش. وینی / وینی (و نی): بنشین.
- اَش آده (شا ده): به او بده. وامن : بمان.
- کوفته خسته (کففت خست): گوفته خسته. کسیدوم (ک س ا دوم): کس دیگرم.
- شوی (ش و ی): شبانه. اَشو : امشب.
- رسیدیت : رسیدند. بس امئی (بس م): مرا بس است.
- اَش خواست : خواست. شه دُر کردن : بیرونش کردن.
- روون بود (ر وون بو): روان شد. نه رسمئی (ن رس م): نه رسم است؛ رسم نیست.
- اَش زت (اَش ز): زد. خالوجان (خال جان): دائی جان.
- اَش نه اُود (اَش ن اُد): نداشت. هشتن (هش تا): گذاشتن.
- گرگ پَرکی (گَرگ پَر کی): زنده پوش. خواهشت شه کرد (ش ک): از او خواهش کرد.
- بُنجور (بُن جور): آشفته مو. یه ادا (ی دا): نیاید؛ نمی آید [زمان ساده].
- لُش و پُش (ل ش پُش): چرکین؛ پرکثافت. به هر تهر اُود (ب هر ته رُد): به هر طور که بود.
- آمود / آموند (آمود): ماند.

- شِه کَر وَا کَرِد (شِ کَر وَا کِ): به مصرف رساند.
 مَلکِی نِیاش: ملکی هایش.
 اَوَاگِشْتون (ا وَا گِش تون): در مراجعت.
 اِپْشور: به پشور؛ در پشور.
 اَش کَشید (اَش کِ شِ): کشید.
 خُوْت (خُت): خودت.
 مین خُونَوَرا (مِن خُونِ وَا رُ): آن خانوارِ مشخص.
 پلاس آمونده (پ لا سا مود): پلاس برجا مانده و
 غریبمرگ شده.
 شِه تِگِ خونِه افتدِستود (شِ تِگِ خُونَف ت دِس
 سُد): در خانه اش افتاده بود.
 خُوْش (خُش): خودش.
 زَنه اش (ز نَش): زنش؛ همسرش.
 بَچ و بالَش (ب چ با لَش): اولادش.
 سُوهِستود (سُ تِس سُد): سوخته بود.
 تُمب تُمب اُود (تُم ب تُم بُد): مثل تپه بود.
 بَلِ گَرَمَه: خاکستر.
 گُلْمِپ: کویه و انباشته شده.
 خِیچ: خط.
 دانِستایِم: میدانم [استمراری].
- سَریدو (س ر ا دو): سال دیگر.
 کَاکائی (کا کِ ای): همان برادر بزرگ.
 خِبر بود (خ بَر بو): خبر شد.
 کَزلباش: قزلباش؛ کسی که از مردم آزاری لذت
 می برد؛ کسی که همه پستی ها و زشتی ها و
 بدی ها را درخودش دارد.
 پَلیت: پلید.
 اسئی خُوْت (ا س ا خُت): برای خودت.
 اُت آنِه جُست (ت ا ن جُست): نیافتی.
 ایچ: هیچ.
 اُت اُوردئی (ت ا ر د): آورده ای.
 بوات بُردئی (بِت بُر د): بو برده ای.
 جُواگ اَش وَا دَد (ج وَا گِش وَا د): جواب دادش؛
 جوابش داد.
 چُدِسته (چ دِ سِ س): رفته ای.
 یانِه (یا ن): نمیدانی [زمان ساده].
 مُردِست بودِسته: مرده بوده ای.
 اَش نیستئی (اَش نیست): ندارد.

رؤیا

- شُو (ش وُ): شب.
 اَش زَه / اَش زَت (اَش زِ): زد.
 لو مِه صحرا و کِرِد (لو مِ صَح رُو کِ): رو به
 صحرا کردم.
 اُم آرو کِرِد (ما رُو کِ): به راه انداختم.
 سِرَه ام (سِ رَم): سرم.
 پُر اُود (پُر اُود): پر بود.
 مالی مالی (مال مال): نوازش با سرانگشتان.
 اش ا کِرِد (ش کِ): میکرد.
 هاو (هَوُ): آب.

- لای لائین باد: لالائی باد.
- مُو شهلوی تخت پهلوی خوش شوند: مرا بر روی تخت، پهلوی خودش نشاند.
- بیغمین بچگی: بیغمی کودکی.
- اَش اُورد مایاد (ش اُ ما یاد): به یادم آورد.
- اَش سوند (اَش سود): ریخت؛ نثار کرد.
- آبودم (آب دُم): شدم.
- لورُش: لبش.
- اَز حُوم (اَز حُم): از خودم.
- هَر وِلا: هر بار.
- شوددُم (ش د دُم): دادندم.
- اَش آیَه آزه (شای آزه): برهم میزد.
- مهلو بود واز (م لو بو واز): بر رویم شد باز.
- تَش شه جوئم اَبست: آتش برجانم می افکند.
- شه دلم بُرد (ش دلم بـ): از دلم برد.
- اش اَبست: می افکند.
- شو آرخسید (ش آ رخ سی): میرقصیدند.
- تَزَه وَ تَزَه: تازه به تازه؛ نو به نو.
- شه درخشید (ش د رخ شی): میدرخشید.
- اَش ددُم: به من داد.
- تا که مو اش دید (تا ک مَش دی): تا که مرا دید.
- واسه: بردار.
- روشن کن (رُوشن کُ): روشن کن.
- اُپ: رخسار.
- اَفرمائی: فرماید.
- کَلک: زنج؛ چانه.
- مبا خسته بوه (م با خَس ت ب): مبادا خسته باشی.
- لوش: رویش.
- آداره: آوری؛ می آوری [زمان ساده].
- اش اُکرد (ش کُ): میکرد.
- اُم نه اُود: نداشتم.
- اَش بُرد اُود (اَش بُر دُد): برده بود.
- آرزو ام نه اُود (آر زوم ن اُد): آرزویم نبود.
- از دست چو: از دست رفت.
- اَش اَزت (ش ز): میزد.
- از خو چدم (اَز خ چُ دُم): از خود بیخود شدم.
- کموتر: کبوتر.
- چَش که ام اُگد (چَش ک ما گد): چشم که گشودم.
- خوش اُومه (خ ش م): خوش آمد.
- اُودیم (اُدِم): بودیم.
- خَه ئی (خ ن ای): خنده ئی.